

EL MIRALL

Núm. 118

500 PTA / 3,01 Euros

Dossier

*Model d'escola
i país*

Entrevista

*Xosé Beiras:
«El projecte de
construcció
nacional
català està en
situació crítica
a causa del seu
èxit»*

Societat

*Antoni Artigues
recull el gemec
del xeremiers*

Reportatge

*La Nit de la
Cultura 2000*

Seccions: cinefàgia • art • llibres • la botiga

GERRED MIRAL

I Congrés Balears 2015: l'aigua. Perspectives de futur

Palma (Illes Balears)
1 i 2 de febrer de 2015

Lloc de realització:

Sala d'actes

Edifici de Serveis Centrals de "SA NOSTRA"

C/ del Ter, 16. 07009 Polígon Son Fuster.

Palma (Mallorca)

Més informació:

<http://www.sanostra.es/balears2015>

SECRETARIAT TÈCNIC

C/Tous i Ferrer, 12, entl., C.

07003 Palma (Mallorca).

Telèfon i fax: 971 71 61 95

aigua.balears2015@osic.sanostra.es

Sessions de treball

Primera sessió:

EL CONTEXT GENERAL DE L'AIGUA.

Segona sessió:

GRANS USOS I DEMANDES DE L'AIGUA A LES ILLES BALEARS.

Tercera sessió:

EXPERIÈNCIES DE GESTIÓ DE L'AIGUA A LES ILLES MEDITERRÀNIES.

Quarta sessió:

POLÍTiques AUTONÒMIQUES DE L'AIGUA.

Ponents convidats al I congrés Balears 2015: l'Aigua.

Perspectives de futur

Sr. Federico Aguilera Klink, Universitat de La Laguna.

Sr. Ernest Azzopardi, *Institute of Water Technology* de Malta.

Sr. Alfredo Barón, Direcció General de Recursos Hídrics del Govern de les Illes Balears.

Sra. Maria Crespo, EMAYA.

Sr. José Fernández Bethencourt, *Consejo Insular de Aguas* de Tenerife.

Sra. Marta Lacambra, Agència Catalana de l'Aigua (ACA).

Sr. José Manuel Naredo, gea21.

Sr. Aska Olsen, DG. XIII de la Comissió Europea.

Sr. Antoni Rodríguez Perea, Recursos Hídrics del Govern de les Illes Balears.

Sr. Uri Shamir, *Water Research Institute del Technion-Israel Institute of Technology*.

Sr. Giovanni Sistu, expert de la *Università degli Studi di Cagliari*.

Sr. George Socratous, *Water Development Department del Ministry for Agriculture and Natural Resources* de Xipre.

EL MIRALL

EDITORIAL

TASCA DE TITANS

4

DOSSIER

MODEL D'ESCOLA I PAÍS

5

SEMBLANÇA

NILS BURWITZ. MATÍAS VALLÉS, ARDENT I PIROGNÒSTIC

23

NOTES LITERÀRIES

PERE ROSELLÓ BOVER. JOSEP MARÍ O L'ART RENOVAT DEL SONET

24

REPORTATGE

EL MIRALL. VIATGE AL COR D'EUROPA PEL CATALÀ

26

MISCEL·LÀNIA D'ACTUALITAT

29

ENTREVISTA

TOMEU MARTÍ. XOSÉ MANUEL BEIRAS:
«EL PROJECTE DE CONSTRUCCIÓ NACIONAL CATALÀ
ESTÀ EN SITUACIÓ CRÍTICA A CAUSA DEL SEU ÈXIT»

31

SOCIETAT

ANTONI OLIVER. ANTONI ARTIGUES:
«AQUEST LLIBRE SOBRE LAS XEREMIES RESUMEIX
MOLTS D'ANYS DE PASSAR GUST»

36

TENDÈNCIES

ITINERARIS: GASPAR VALERO

CINEFÀGIA: MATÍAS VALLÉS

ART: CRISTINA ROS

LLIBRES: BIEL MESQUIDA

LA BOTIGA: EL MIRALL

44

REVISTA CULTURAL
Desembre de 2000 · Núm. 118

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR
Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila
Editor: Antoni Mir

Producció, administració i
publicitat:

C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
Tel.: 971 72 59 37

Telefax: 971 71 93 85

Apartat de correus 179

07080 Palma

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20

(Palau Dalmau)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15

46001 València

Web i adreça de l'OCB
a Internet

<http://www.portal.com/ocb>

Correu electrònic:

ocb@ibernet.com

Director:

Gaspar Valero

Director adjunt:

Antoni Llompart

Redactora en cap:

Joana Mas

Secretari de redacció:

Tomeu Martí

Consell de redacció/
col·laboradors

Antoni Oliver

Biel Mesquida

Pere Rosselló Bover

Antoni Mir

Antoni Llompart

Joana Mas

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Gerard Matas

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició:
Ecogràfic

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma

Tel.: 971 47 57 54

Dipòsit Legal: PM 10-1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5105241387

Tasca de titans

Ara fa cent anys que mossèn Antoni Maria Alcover feia lectura pública d'un extens document de sis capítols i una conclusió. Era la *Lletra de convit que a tots els amics d'aquesta llengua envia mossèn Antoni Maria Alcover*. L'empresa que proposava el tità de Manacor seria grossa i llarga i, tal com advertia la carta escrita en el particular llenguatge alcoverià, demanaria *molt de pit, molt de seny, molt de suc de cervell*. El resultat seria la publicació, vint-i-sis anys després, del primer fascicle del primer tom de la que ha estat, potser, l'obra lexicogràfica més important de la llengua catalana i una de les més vastes i originals de la Romània: el *Diccionari Català-Valencià-Balear*.

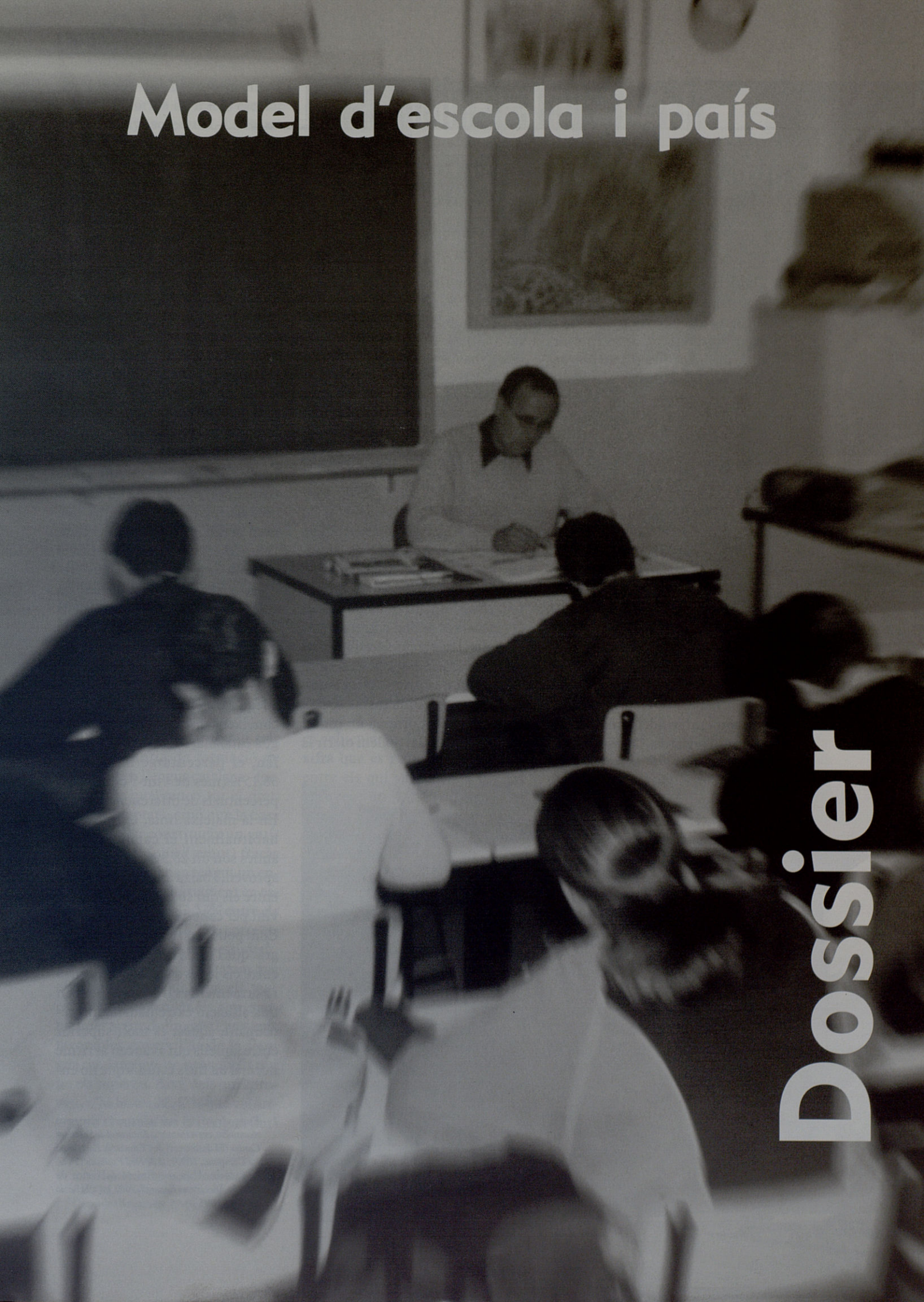
Pit, seny, suc de cervell i constància. *Nulla dies sine linea* seria el lema de Francesc de Borja Moll, company i successor d'Alcover en la tasca gegantina. Els primers resultats del convit de l'any zero no es veurien fins el 1926, amb la publicació del primer fascicle. El primer tom no arribaria fins el 1930. El 1932, la mort d'Alcover. El 1936 la guerra i la Dictadura, que impediren de reprendre'n la publicació fins el 1950, ja amb l'ortografia normativa. El darrer tom no s'edità fins el 1962; mossèn Alcover havia nascut feia 100 anys i aquell centenari marcà un any de represa per a la llengua i la cultura catalanes, a les Balears i al continent.

La commemoració del centenari de la *Lletra de convit* ha de fer-nos present la nostra condició de *legítims fills, hereus i servidors alhora* d'un poble que ha donat exemplars tan coratjosos com el filòleg de Manacor, que encetà una tasca que superà l'extensió de la seva vida i li ha assegurat la immortalitat i l'agraïment etern de la seva nació. En aquest tombant del mil·lenni ens caldrà tenir *el pit* dels herois per endreçar el món i netejar-ne els estables; el *suc de cervell* d'un Odisseu, per navegar en una mar cada vegada més vasta, incerta i desconeguda, per igual estibada de promeses i amenaces; i la grandesa d'ànim que va tenir la legió de corresponsals i col·laboradors que feren possible que reeixís el projecte d'Alcover: un *Diccionari de la Llengua Catalana* que fou, des del primer dia, una obra de vocació col·lectiva i d'ànim patriòtic.

En aquest any que es compleixen set segles de les Ordinacions de Jaume II, que definiren el mapa del repoblament català de Mallorca, quan encara ressona la commemoració dels set-cents cinquanta aniversari de la creació de les parròquies foranes de l'illa, els mallorquins conscients, i tots els ciutadans de les Illes Balears, hem de proposar-nos reptes a l'alçada d'aquelles tasques col·lectives. Pensar què pot fer la nostra generació per igualar la dels Aguiló, la dels Alcover o la dels Moll i tenir present, com Salvador Espriu, que *l'esforç humà, mai del tot no s'esborra*, perquè, sense la deixa d'aquells titans, el present de la nostra cultura seria infinitament més vulgar, més pobre i més precari. El testimoni d'agraïment als vells corredors és agafar la flama, el testimoni de la cursa, i portar-la més enllà, més alt, més de pressa, cap al llindar dels vuit-cents anys de la nostra existència.

Model d'escola i país

Dossier

Arrelament sociolingüístic i progrés acadèmic: connexió elemental

BERNAT JOAN

El fracàs escolar s'ha convertit en una de les preocupacions més importants que hi ha en el si de la nostra societat. Cada cop més, es nota una preocupació i un desconcert amb relació al fet educatiu, que se sol plasmar en assaigs —alguns força interessants—,¹ procedents generalment de l'àmbit de la sociologia o de la didàctica.

S'han donat molts arguments —i de tipus diferents— sobre per què hi ha estudiants que no progressen adequadament en els seus estudis: sovint s'apunten la manca de perspectives laborals, la inseguretat pel que fa al futur, el declivi de les utopies que han mogut la societat (i, molt especialment, els joves) al llarg del segle XX... O fins i tot s'esgrimeixen arguments de caire més tècnic: la mala planificació educativa, la manca de recursos per poder implantar adequadament la reforma educativa, la desconexió

entre propostes educatives i realitat social...

A partir de l'observació més elemental, feia temps que sospitàvem que hi havia algun tipus de relació entre l'arrelament sociolingüístic —coneixement i ús de la llengua catalana, actitud favorable envers la llengua...— i l'èxit en els estudis. L'observació espontània entre els estudiants d'ensenyament mitjà ens permetia de sospitar que aquells qui presenten unes actituds lingüístiques més favorables a la llengua catalana també es compten entre els qui solen avançar més bé en la tasca acadèmica. Així mateix, aquestes actituds lingüístiques favorables es poden correlacionar amb un arrelament social general (participació en associacions, compromís amb la pròpia terra i amb la pròpia gent, dinamisme social, etc.). Tot plegat originà un estudi al voltant del qual podem oferir la

taula de dades annexa.

Per realitzar el nostre estudi, dividírem l'univers enquestat (tots ells estudiants d'ensenyament secundari d'instituts de Mallorca i de les illes Pitiüses) en dos grups: els qui tenien el curs aprovat i aquells qui repetien (i que, per tant, no havien superat un curs o més).

Observem que, dels estudiants que han progressat netament, sense suspendre curs, n'hi ha un 33,01% que afirmen que la llengua que usen més habitualment és el català (un 63,15%, malgrat tot, tenen el castellà com a llengua més freqüent). Dels qui han suspès, en canvi, la xifra d'usuaris habituals de la llengua catalana davalla fins a un 18,98% (prop de quinze punts percentuals!).

Així mateix, dels qui progressen adequadament, un 64,66% afirma conèixer sense entrebancs la llengua catalana, i entre els qui no ho fan, el percentatge baixa a un 38,15% (més de vint-i-cinc punts percentuals de diferència!).

En la mateixa línia, els qui usen habitualment el català amb els amics són un 28,39% entre els qui aproven, i baixa a un rònc 10,60% entre els qui suspelen (prop d'un vint per cent de decalatge!).

Com podem observar, doncs, malgrat que l'ús de la llengua catalana entre els joves a Mallorca, Eivissa i Formentera es troba realment en una situació extremadament preocupant, aquest és molt superior entre aquells qui avancen al ritme normal en llurs estudis que no en-

¹ Entre els assaigs més interessants apareguts recentment, ens interessaria destacar el de Salvador Cardús (El desconcert de l'Educació. Barcelona: La Campana, 2000) i el de Neil Postman (Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola. Vic: Eumo Editorial, 2000, per a la versió catalana).

tre aquells qui hi troben entrebancs, en forma de fracàs escolar més o menys accentuat. La correlació és evident: aquells qui superen les barreres que apareixen en la seua vida acadèmica tenen una tendència evident a conèixer i a usar més la llengua catalana que no pas aquells qui tenen dificultats en els seus estudis.

Paper de l'ensenyament

Hem pogut detectar, així mateix, una correlació evident entre la llengua (o llengües) vehicular en la seua formació i la probabilitat de fracàs escolar existent. Aquells qui han patit un ensenyament primari majoritàriament en espanyol tenen moltes més possibilitats de patir fracàs escolar que no aquells qui han rebut un ensenyament primari en llengua catalana o en català i espanyol.

Observem, així, que un 15,56% dels alumnes que superen satisfactòriament els estudis han rebut l'ensenyament primari íntegrament en llengua catalana, i que, d'aquells qui fracassen, només n'hi ha un 3,17% que en l'ensenyament primari hagi funcionat en català!

El funcionament en català de l'escola primària, doncs, no tan sols és una garantia de formació de l'alumnat en llengua catalana —formació a la qual tenen tot el dret, per descomptat—, sinó que la cosa va més enllà: constitueix un antídota contra el futur (temut) fracàs escolar. Dels qui han tengut un ensenyament majoritàriament en espanyol, n'hi ha un 33,53% entre els qui aproven... i un 58,73% entre els qui fracassen en els seus estudis!

En la mateixa línia, constatarem que els alumnes que superen els seus estudis tenen tendència a presentar unes actituds lingüístiques més favorables envers l'ús de la llengua catalana que no pas aquells qui no els superen. Així, dels qui aproven, n'hi ha un 22,42% que voldrien que el català fos la llengua úni-

ca vehicular en l'àmbit acadèmic, xifra que es redueix a un 5,34% entre els qui suspelen. Dels qui aproven, un 47,56% consideren que els mitjans de comunicació, als Països Catalans, haurien de funcionar bàsicament en la nostra llengua nacional. La xifra, òbviament, baixa més de vint punts percentuals (fins al 26,79%) entre els alumnes que no aproven.

Observem, doncs, que es manté la mateixa tònica que en els altres aspectes analitzats: una bona actitud lingüística sol anar vinculada amb el progrés en els estudis, mentre que una actitud lingüística desfavorable predispone a no avançar al ritme que caldria (o a quedar definitivament estancats).

Unitat de la llengua

En el nostre sondeig hem trobat que hi ha una majoria d'estudiants

que consideren que la llengua catalana és útil. Però, un cop més, els percentatges varien segons si ens referim als alumnes que progressen acadèmicament o si ens referim a aquells qui no ho fan. Així, doncs, un 58,43% dels estudiants que han aprovat i estan nets de cursos suspesos consideren que el català és una llengua útil, mentre que entre els suspesos el percentatge davalla a un 48,46%.

Hem correlacionat només relativament la qüestió de la consideració del català com una llengua útil (o no) amb les actituds lingüístiques, perquè és perfectament possible que algú que vulgui que el català arribi a ser una llengua normal en el context de la nostra nació consideri alhora que actualment, en les condicions sociopolítiques en què ens trobam, el català no és una llengua útil (ja

2 Sobre l'organització de festivals de còmic, vegeu M. AYUSO, «Introducción a los Festivales de Cómic», Camp de l'Arpa, núm. 79-80, 1980, p. 36-37.

que el seu ús és lluny de trobar-se plenament normalitzat).

La conclusió fonamental que hem tret del nostre sondeig (B. Joan, 2000) és que hi ha una correlació evident entre arrelament sociolingüístic i progrés en els estudis.

L'arrelament sociolingüístic és fet de diversos elements: coneixement de la llengua catalana, ús efectiu de la llengua catalana, actituds de lleialtat lingüística, consideracions positives envers l'ús de la llengua i, ja en estadis més avançats, activisme per la llengua, per exemple.

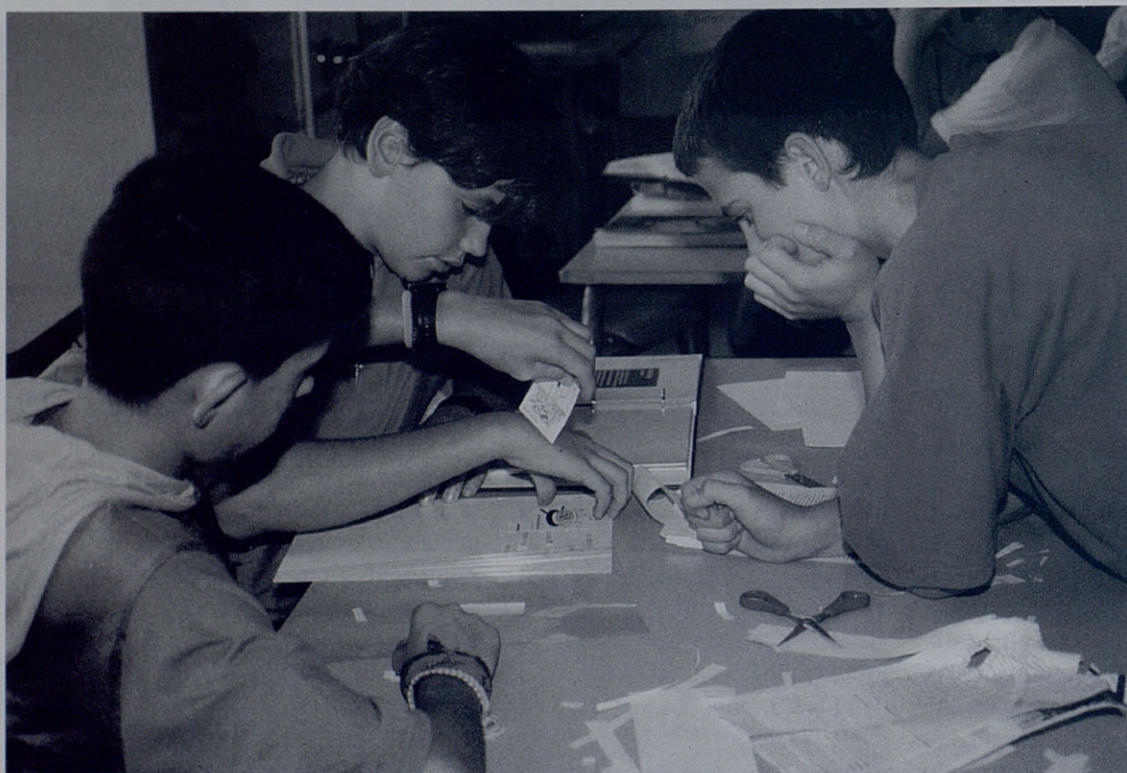
Les correlacions obtingudes són més que evidents, i es donen en tots els

paràmetres que hem usat. Els estudiants que coneixen millor el català tenen més possibilitats de tirar endavant des del punt de vista acadèmic. Aquells qui usen efectivament més el català amb els amics solen anar millor en els estudis. Una actitud lingüística positiva és un antídote de primer ordre contra el fracàs escolar. I les consideracions positives envers l'ús de la llengua catalana semblen constituir una mena de vacuna contra la deserció dels estudis.

En conseqüència, un sistema educatiu que vulgui promoure al màxim els estudiants, per convertir-los en ciutadans ben inserits en la societat i ben

formats, hauria de tenir una cura especial pel que fa a aconseguir l'arrelament sociolingüístic entre els joves. Ensenyar català, fer que els joves aprenguin, usin i estimin la llengua catalana no tan sols constitueix un element favorable per al seu bagatge comunicacional, sinó que també els ajudarà a superar els estudis en totes les altres matèries. Perquè dominar bé la llengua i tenir cura de les pròpies capacitats lingüístiques és la primera eina en mans de l'estudiant.

**Bernat Joan és catedràtic de Llengua i Literatura Catalana.*

SYP e CONSUM

**PRIMERA CADENA MALLORQUINA
DE SUPERMERCATS**

TELÈFON D'ATENCIÓ AL CLIENT: **902 42 42 60**

Univers enquestat: estudiants d'ensenyament secundari i d'istituts de Mallorca i les Pitiüses. Dos grups: Els que tenien el curs aprovat i aquells que repetien (segona columna).

CONEIXEMENT DE LA LLENGUA CATALANA

No en sap	1,8%	5,30%
Amb dificultats	30,72%	50,75%
En sap	64,66%	38,15%

ÚS DEL CATALÀ AMB ELS AMICS

Sí	28,39%	10,60%
De vegades	22,22%	22,72%
Pràcticament mai	49,38%	66,66%

HÀBIT D'ESCRIBRE EN CATALÀ

Habitualment	32,12%	12,12%
De vegades	49,09%	53,03%
Pràcticament mai	18,78%	34,84%

ASSOCIACIONISME JUVENIL

Formen part d'alguna associació		
Sí	18,67%	17,69%
No	81,32%	82,30%

12. TEMPS LLIURE

Esport	22,26%	26,16%
Música	17,22%	13,37%
Sortir	28,99%	37,20%
Altres	31,51%	23,25%

PREFERÈNCIES GASTRONÒMIQUES

Plat local	10,75%	10,51%
Plat estàndard	82,91%	82,92%
Plat exòtic	6,3%	6,85%

EQUIP DE FUTBOL PREFERIT

Barça	36,8%	34,83%
Madrid	40,80%	43,82%
Altres	22,4%	21,34%

LLENGUA DE L'ENSENYAMENT PRIMARI

Català	15,56%	3,17%
Català i espanyol	50,29%	33,33%
Espanyol	33,53%	58,73%
Altres	0,59%	4,76%

LLENGUA PREFERIDA EN L'ACTIVITAT ACADÈMICA

Català	22,42%	5,34%
Català i espanyol	55,75%	60,30%
Espanyol	20,60%	29%
Altres	1,21%	5,34%

LLENGUA PREFERIDA EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Català	47,56%	26,79%
Espanyol	49,72%	67,32%
Altres	2,70%	5,88%

ÉS EL CATALÀ UNA LLENGUA ÚTIL?

Sí	58,43%	48,46%
No	19,87%	25,38%
No ho sé	21,68%	26,15%

ESTÀ SATISFET AMB ELS ESTUDIS?

Sí	59,03%	24,24%
No	6,62%	25,00%
A mitges	34,33%	

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

Projecte lingüístic: realitat o ficció

NANDA RAMON

En molts de casos els projectes lingüístics no han resolt allò que havien de resoldre ni han aconseguit els objectius per als quals varen esser dissenyats.

Sembla que els habitants de les Balears ja ens hem avesat a viure entre contradiccions, encara que siguin força molestes. Per una banda, no ens sorprenem quan encapçalam i lideram reiteradament estadístiques ben sucoses com el rècord de passatgers aeroportuaris, l'ocupació hotelera, el preu del metre quadrat d'habitatge, la demanda del sol i del sol, l'arribada de residents estrangers, les xifres de pobresa, les mancances geriàtriques o la matriculació de vehicles. Tot un poema.

La cosa es complica, a més, quan ens encabotam a estar a la coa de moltes altres llistes i ens sembla normal que les coses sempre ens arribin tard i malament. Tard i malament ens va arribar, per exemple, l'Estatut d'Autonomia, la Llei de normalització lingüística, les competències en matèria educativa, un decret de mínims que s'assembla ni que fos al del país Valencià o les instruccions perquè els centres escolars redactassin i posassin en funcionament els projectes lingüístics.

No és estrany, doncs, que en molts de casos els projectes lingüístics no hagin resolt encara allò que han de resoldre ni aconsegueixin els objectius per als quals varen esser dissenyats. En primer lloc, hi va haver diversos tipus de projecte lingüístic de centre (PLC) o, millor dit, diferents processos d'elaboració del PLC.

Un primer grup de centres varen assumir la redacció i aprovació del PLC com un tràmit burocràtic poc significatiu, ja que la seva situació sociolingüística era relativament normal i l'ensenyament en llengua catalana havia assolit, des de feia temps, uns mínims acceptables. Misteriosament, de vegades

trobam flors d'aquestes que no fan estiu, però alegren molt la vista.

Un segon grup de centres se serviren de l'elaboració i aprovació del PLC com a excusa per a reflexionar sobre la problemàtica que vivien i consensuar les mesures que havien de prendre per a redreçar aquesta situació. En aquests casos, les decisions varen esser vinculants i els centres s'han transformat gràcies a aquest procés. És de suposar que aquesta reflexió, aquest consens i aquesta praxi vinculant eren els objectius perseguits per la Conselleria en dictar la normativa pertinent.

Un tercer grup de centres ha passat per damunt la redacció del seu PLC com qui ha d'atendre un enutjós requisit legal. Han fet totes les passes amb discreció i han aprovat sense gaire entusiasme un PLC ajustat a dret com qui promet coses que sap que no complirà i, amb un poc de sort, no li retrauran mai. Evidentment, a hores d'ara els dos primers grups, tot i partir de posicionaments diferents, han arribat a un estat acceptable i no ens preocupen gaire. Altres maldecaps tenim. El problema radica, evidentment, en centres on s'ha aprovat un PLC molt correcte però que, segons sembla, no feien comptes complir.

Un altre entrebanc és que molts de centres s'hauran de plantejar una nova redacció del PLC perquè són anteriors a normatives com el Decret de mínims o l'Ordre d'usos i, per tant, s'hi han d'adaptar, o perquè convé que quedi clar què significa *llengua vehicular* o quina és la *primera llengua*, o la *llengua pròpia* del centre i quines conseqüències té aquesta elecció, o perquè s'hi ha d'explicitar el lligam entre les assignatures, els

nivells i les llengües vehiculars, de manera que quan un professor o professora triï un curs ja sàpiga perfectament què assumeix des del punt de vista lingüístic. A més a més, convé que tots els PLC prevegin mesures avaluadores més eficaces que les proposades per l'article 3.2 i 5.2 de l'Ordre d'usos, de 26 de maig del 98.

Potenciar un projecte lingüístic

Per això, és imprescindible la creació i el seguiment correctes de la Comissió de Normalització Lingüística dels centres que, segons les *Instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres públics d'Educació Secundària per al curs 2000-01* de la Conselleria, tenen per funció assessorar l'equip directiu en les funcions de coordinació, d'impuls i de manteniment de les activitats encaminades a incentivar l'ús de la llengua.

Aquesta Comissió ha d'estar formada per un membre de l'equip directiu, el coordinador o la coordinadora lingüística, tres representants de departaments i un representant de l'alumnat, i pot assumir totes les funcions que li vulguem donar perquè són molts els flancs oberts.

Moltes són també les funcions que són assignades en les mateixes Instruccions al responsable de la coordinació lingüística: els estudis previs al PLC, la redacció del PLC, el seguiment de l'ús del català al centre, l'assessorament als diferents departaments i a la Comissió Pedagògica, la memòria anual del PLC, la revisió i modificació del PLC, la connexió del centre amb les institucions, amb els recursos externs, amb l'Administració, la millora de la capacitat lingüística del professorat, l'inventari i el foment dels materials en català, la gestió, l'avaluació, la promoció, la incentivació, l'establiment, la contribució, la informació, la dinamització, l'augment la disminució, l'assoliment, el... Quina por! De fet, no se'ns acuden més funcions per a una Direcció General o per a una altra canongia equiva-

lent. Així les coses, els centres no necessiten més que trobar un professorat adequat i posar-lo en funcionament, ja que *superell* o *superella* resoldrà tots els problemes: llàstima que aquests herois només podran tenir fins a tres hores setmanals per a realitzar les tasques esmentades *si la distribució horària i de personal ho permeten*.

De tota manera, ja és qualche cosa que es pugui garantir que tots els centres tinguin una Comissió de Normalització Lingüística i una persona encarregada de coordinar-la i dinamitzar-la i que sigui un enllaç segur i eficaç entre l'Administració i els centres per transmetre's mútuament informació sobre els projectes, les noves disposicions, les eines i els recursos, les mancances i les reivindicacions. Convé simplificar i deixar clar que les funcions principals i ineludibles d'aquesta comissió són l'avaluació i la dinamització, ja que només aquest binomi ens garantirà l'assoliment dels nostres objectius.

Com avaluam

L'avaluació és una funció molt important. Sobretot perquè, fins ara, no l'ha assumida ningú. L'Ordre de 26 de maig del 98 preveia que havia d'esser el Consell Escolar l'encarregat d'avaluar el PLC i d'enviar-ne un informe a final de curs. Aquesta figura ha resultat clarament poc operativa. Nomenar anualment una comissió del Consell Escolar en què participen representants de pares i mares, de l'alumnat i del professorat suposa una pèrdua considerable de reflexos perquè parlem de persones sense cap tipus de preparació en aquestes qüestions i que, moltes vegades, no tenen continuïtat més enllà del curs escolar. La prescripció que l'avaluació sigui només a final de curs no tan sols és un error greu sinó que és clarament incoherent amb l'avaluació proposada per la LOGSE. On és l'avaluació inicial? I la formativa? I la contínua? I la sumativa? Per a què

serveix una avaluació que ens digui dia 30 de juny: «Germanets, el PLC d'enguany tampoc no s'ha complert?»

Els centres necessiten eines objectives, ràpides i pràctiques per poder avaluar el PLC eficaçment.

Els centres necessiten eines ràpides i pràctiques per poder avaluar el PLC

Necessitam una enquesta centrada en l'ús i, més concretament, en l'ús acadèmic i l'àmbit escolar perquè aquí és on se suposa que vol incidir el PLC.

Així, hem de generar una enquesta pràctica i ràpida, visual i fàcil de tabular, adaptada a cada grup, que incidesqui en el nombre d'hores i que entengui correctament el concepte de llengua vehicular.

És important, a més, implicar-hi les tutories i el Departament d'Orientació, i fer que l'enquesta d'ús lingüístic sigui un dels punts fonamentals de les avaluacions inicials de secundària, en el primer o segon mes de curs i quan encara pot tenir sentit la retroalimentació avaluativa.

És imprescindible distingir, en els cursos de secundària, en què les optatives són tan nombroses, entre el nombre d'hores de l'alumne i les hores del curs. Per exemple, a un 4t d'ESO, un alumne té 30 hores setmanals i 12 assignatures, mentre que el curs té 50 hores de docència i 23 assignatures. El 50%, per tant, són 25 hores o 12 assigna-

tures. Això fa que segons com enfocam aquest recompte pugui semblar que sobre el paper un curs fa el 50% d'assignatures en llengua catalana però que, en realitat, la majoria dels alumnes no facin més de 2 o 3 assignatures en català.

Per això, allò que és realment important és saber el nombre d'hores de docència en català que rep cada alumne, cosa

que ens informará sobre quina és la tendència del curs, és a dir, quin és el nombre d'assignatures en català més freqüent i, només així, podrem opinar objectivament si és o no insuficient.

També hauríem de tenir en compte que això hauria d'esser una avaluació diagnòstica, que hauria d'esser molt àgil i que hauria de transcórrer paral·lelament a l'avaluació inicial. Abans del mes de novembre els resultats ja haurien d'esser analitzats perquè els equips do-

cents i la caporalia d'estudis encara poguessin prendre les mesures oportunes amb garanties d'èxit. L'avaluació no és o no hauria d'esser un tràmit administratiu, sinó un mecanisme per a redreçar el procés en cas de comprovar que ens allunyam dels objectius traçats.

Com dinamitzam

Evidentment, al marge de l'avaluació i el control sobre tots els elements del procés, serà imprescindible fer un gran esforç per a engrisar i ginyar tota la comunitat educativa en un procés que requereix unes fortes dosis de convicció i d'il·lusió. Aquí serà especialment important la feina de la Comissió de Normalització Lingüística perquè pot tirar endavant projectes de diversa índole o pot aportar el seu criteri en una sèrie de camps.

Una vegada detectats els problemes, no queda més remei que fer propostes de solució, dissenyar estratègies adequades i tenir la capacitat argumentativa necessària. Els

EL MIRALL amb el suport de

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Consell de Mallorca

recursos també són un problema, ja que si el professorat ha d'incorporar-se massivament a l'ensenyament en català necessitem mapes, taules, dossiers, vídeos, material informàtic, llibres de text, terminologia... en aquesta llengua. Per això, la Comissió ha de dictar uns criteris i unes prioritats sobre aquesta qüestió i, fins i tot, es pot proposar la figura del coordinador/a de recursos dins la Comissió.

Una altra tasca és divulgar entre tots els membres de la comunitat educativa les diferents possibilitats de formació: reciclatge clàssic, exàmens lliures, reciclatge a través d'internet, oferta de l'Escola Oficial d'Idiomes, exàmens de la Junta Avaluadora de Català, Centre d'Autoaprenentatge de la Conselleria de Cultura, equivalències de la titulació... i fins i tot la possibilitat de dissenyar alguns cursos específics de formació en coordinació amb el CPR.

El Departament d'Activitats Extraescolars té una funció importantíssima en la dinamització d'un PLC. Junament amb la Comissió de Normalització Lingüística, ha de dictar uns criteris clars per fer que la llengua prioritària de les activitats sigui el català. Aquesta és l'única manera d'entendre el català com a primera llengua, de prestigiar-ne l'ús i d'associar-lo a usos positius. S'ha de vetlar perquè el disseny, la informació, la publicitat i el desenvolupament de les activitats sigui en català tal com recomana l'article 6.4.3 de les *Orientacions per a l'elaboració del projecte lingüístic de centre* del Departament de Filolo-

gia Catalana i Lingüística General de la UIB.

El camp més delicat i en què és més difícil incidir a través d'uns simples documents quan el pes de la història recent i l'ús social imposen una càrrega tan decisiva és, sens dubte, el canvi d'hàbits lingüístics. El document de la UIB anteriorment esmentat lliga el PLC amb l'entorn i

el concep com un important element normalitzador de la societat. Certament, el medi escolar serà, per a molts ciutadans de Mallorca, l'única oportunitat per a adquirir la llengua catalana, per a familiaritzar-se amb hàbits tan saludables com la conversa bilingüe, per a percebre la llengua pròpia del territori com a prou important i prestigiada o per a confluïr lingüísticament amb un catalanoparlant, ja

sigui com a docents, com a pares o com a alumnes.

Els projectes lingüístics, com tot, només tenen sentit quan deixen d'esser paper —banyat o no— i bones intencions virtuals i passen a esser instruments reals de canvi

L'escola serà per a molts l'única oportunitat per a adquirir el català

objectiu. Correm el perill de pensar que, un cop redactat el PLC que tants de maldecaps ens ha duit, ja hem acabat la feina. Desgraciadament, la feina de bon de veres tot just comença quan el PLC comença a caminar, perquè la preparació, el disseny i la redacció d'un projecte només és això, un projecte.

**Nanda Ramon és professora de Llengua Catalana.*

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipem per l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)

Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

Immigració i escola

COLOMA FERRER

És un fet conegut per tots que la població estrangera a les Illes Balears està creixent i les previsions són que no deixarà de fer-ho. Les Balears han estat tradicionalment un país d'acollida.

La seva privilegiada situació geogràfica i el seu clima temperat, juntament amb el tarannà de la població, han fet que milers d'estrangers escollissin aquest país per viure i integrant-se o no han estat acceptats per la comunitat il·lenca. Ens hem referit a ells com a estrangers que viuen aquí.

En aquests darrers anys començam a parlar d'immigrants, d'immigració, de gent que ve de fora i que identifcam com a molt diferent a nosaltres. Són persones de països no comunitaris, països pobres, en vies de desenvolupament, que cerquen en els països europeus, més desenvolupats econòmicament, una feina i unes condicions de vida millors a les que els pot oferir el seu país d'origen.

Segons el Pla integral d'atenció a la immigració de les Illes Balears, en la immigració influeixen el bon moment social i econòmic dels països europeus i la situació socioeconòmica existent als països pobres, per tant, podem pensar que el concepte d'immigració i d'immigrant està fortament relacionat amb la situació econòmica del col·lectiu de persones immigrants. És a dir, la definició subjectiva de persona immigrant que socialment funciona no fa referència a la persona estrangera definida en funció de la seva nacionalitat o el seu país d'origen, sinó a les persones estrangeres sense altre mitjà econòmic que l'oferta de la seva força laboral i que són d'origen extracomunitari o provenen de països econòmicament poc desenvolupats. Així, considerem que una persona sense mitjans econòmics és una persona immigrant, però una persona amb mitjans és una persona estrangera.

Immigració, pobresa i exclusió social estan íntimament relacionats. L'immigrant és una persona que surt del seu país per millorar la seva

situació econòmica i social; cerca progressar en el país d'acollida i ocupa llocs de feina poc remunerats i poc reconeguts socialment. Es troba amb una societat amb uns trets culturals, una religió i una llengua molt llunyans als seus i amb una organització social que implica uns drets i uns deures com a ciutadans que desconeix. Aquestes, entre d'altres, poden ser causes d'exclusió social i marginació que no afavoreixen gens la convivència des d'un punt de vista democràtic de respecte i defensa dels drets humans i de la igualtat d'oportunitats. Per tant, els esforços han d'anar adreçats a fer tot el possible per assegurar que les persones ja establertes i les qui vindran podran viure dignament com a membres de dret de la nostra comunitat.

La nostra societat és multicultural, de fet ho ha estat sempre, la multiculturalitat forma part de la vida quotidiana i ara es fa més evident. Pertot arreu ens trobem persones d'altres ètnies, cultures i llengües. Persones que percebem com a molt diferents, que provenen de països desconeguts, pobres. Aquest desconeixement fa que molt freqüentment mirem aquestes persones amb recel i desconfiança.

La superació d'aquestes pors i el desig legítim del manteniment de la nostra identitat cultural i lingüística passa per tenir consciència de la diversitat cultural present a la nostra societat i del fet enriquidor que això pot suposar. Per tot això hem d'avançar cap al model de societat intercultural. La interculturalitat suposa l'equilibri social que permet harmonitzar les diferents identitats culturals basant-se en el respecte, la valoració i la convivència dels distints grups culturals que configuren l'estructura social.

Nosaltres coneixem bé el model de

societat assimilacionista, l'hem patit per ser un poble amb un trets culturals i lingüístics diferenciats d'altres de l'Estat, per tant, hem de ser summament sensibles i no caure en models etnocèntrics i d'assimilació. Sense deixar de cultivar la nostra identitat cultural hem de permetre l'obertura i l'acceptació de la diversitat, diversitat ben evident tant a nivell de grups com de persones.

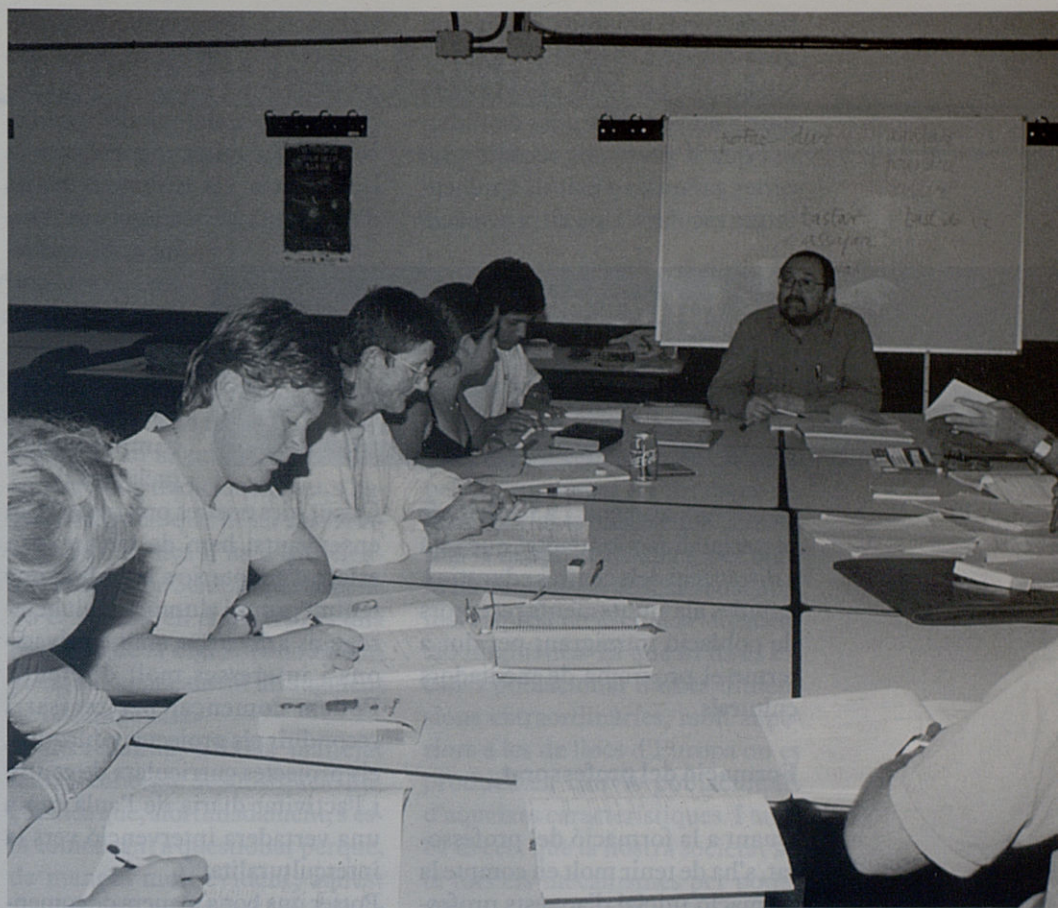
Que el fet multicultural esdevingui un problema o un enriquiment personal i social i que s'avanci en l'opció d'una societat intercultural depèn d'actuacions i mesures concretes que permetin l'accés dels immigrants a tots els recursos normalitzats i integradors: habitatge, treball, salut, educació...

Ja ha sortit la paraula educació, no en podem prescindir, però sí la podem entendre en el seu sentit més ampli i no tan sols com la transmissió de coneixements i valors de la qual és únicament responsable l'escola. El repte de la interculturalitat és un repte de tots. El fenomen migratori afecta tots els àmbits de la societat, per tant, no és un tema exclusivament escolar.

Certament no és l'àmbit educatiu l'únic responsable que la interculturalitat sigui un fet i un estil de convivència entre la població, però també és cert que l'escola és un bon lloc perquè els nins i les nines aprenguin a conviure en el respecte i el coneixement dels valors interculturals.

L'escola ha de contribuir a formar ciutadans i ciutadanes integrats en aquesta societat i capaços de conviure en un context social cada vegada més complex, plural i divers. L'escola esdevé un mitjà indispensable per garantir el dret universal a l'educació i la igualtat d'oportunitat per a tots els infants, així com per fomentar la convivència basada en el respecte i el reconeixement de la dignitat de tota persona.

La socialització implica l'adaptació i la integració dels individus al medi natural, social i cultural en el qual viuen. En el cas d'alumnat

immigrant aconseguir l'adaptació i la integració escolar pot resultar difícil, per això els ensenyants han de ser conscients de les dificultats i sensibles als problemes que té aquest alumnat. Hem d'entendre integració com un concepte que s'oposa al d'assimilació i indica la capacitat de confrontar i intercanviar valors, normes i models de comportament.

La igualtat d'oportunitats és el punt de partida perquè els nins, les nines i els joves de les nostres escoles puguin desenvolupar les seves capacitats i acumular el bagatge personal i cultural que els permeti accedir amb normalitat a la vida adulta. Normalment, els fills i les filles dels treballadors immigrants no accedeixen a l'escola amb la mateixa situació que la resta de l'alumnat: pobresa, precarietat, marginació i/o exclusió social, desconeixement de la llengua, no haver estat escolaritzats en el seu país d'origen, incomprensió del nostre model social i educatiu, etc., són desavantatges que fan que el punt de partida sigui com-

pletament diferent al dels infants de la societat majoritària i dificulti l'accés als aprenentatges que transmet l'escola.

En aquests moments és necessari desenvolupar una educació intercultural que prepari per a la convivència en contextos multiculturals com el nostre, basada en els drets humans i en el respecte de les cultures dels diferents pobles, l'intercanvi i l'acceptació.

Es fa necessària la revisió profunda del model educatiu, de la formació inicial que reben a la universitat els futurs professionals de l'ensenyament, de la formació permanent del professorat i de les nostres pràctiques com ensenyants.

Actualment, l'Administració educativa atén l'alumnat immigrant a partir d'actuacions com la plena escolarització dels fills i les filles dels treballadors immigrants. També amb la dotació als centres educatius de professorat de suport a través del programa de Compensació Educativa, amb accions i mesures concretes i específiques com són els tallers de llengua i cul-

tura adreçats a alumnat immigrant que no coneix ni el català ni el castellà i que, per tant, necessita adquirir nocions bàsiques de l'idioma que li permetin accedir amb certes garanties d'èxit als aprenentatges escolars. Una altra actuació

xement dels trets característics i diferenciadors de les cultures més presents en la nostra societat, estratègies metodològiques que afavoreixin l'aprenentatge cooperatiu i respectin els diferents estils d'aprenentatge, tècniques de resolució de conflictes..., i preparar el seu alumnat per educar en la diversitat en un model d'escola comprensiva i inclusiva.

Els futurs ensenyants hauran de tenir formació sobre la interculturalitat

es refereix al recull i a l'edició de material didàctic adaptat que està a disposició dels centres educatius. I ajudes als ajuntaments receptors de població immigrant per dur a terme el programa de mediadors culturals.

Formació del professorat

Quant a la formació del professorat, s'ha de tenir molt en compte la formació inicial d'aquests professionals, per això la universitat ha de revisar els seus plans d'estudis. S'ha de garantir que els futurs professionals de l'ensenyament tinguin una formació bàsica que inclogui temes com la interculturalitat, l'educació intercultural, l'atenció a la diversitat, el coneixement

Quant a les nostres pràctiques com ensenyants, hem de fer un gran esforç d'adaptació a la realitat que tenim: grups i alumnes molt heterogenis i diversos, amb motivacions i interessos molt diferents. Podem començar per revisar i reconduir els projectes educatius, els projectes curriculars de centre i l'activitat diària de l'aula cap a una vertadera intervenció vers la interculturalitat.

Potser una bona manera de començar a fer-ho seria eliminant l'etnocentrisme cultural de l'escola i legitimant la presència a l'escola d'altres cultures, tot defensant una experiència escolar basada en la valoració i el reconeixement mutus. S'haurien de conèixer i valorar les diferències culturals, ja que és una

forma de contrarestar la discriminació, per tant, és important introduir elements culturals dels països de procedència de l'alumnat immigrant.

També s'haurien d'incloure els temes transversals del currículum en la feina diària de tot el professorat, no tan sols com a temes a part, que requereixen un programa o un material específic, sinó completament integrats en la vida quotidiana del centre i de les aules. A més hauríem de potenciar la igualtat d'oportunitats acadèmiques per a tot l'alumnat: mètodes d'aprenentatge cooperatiu, disseny d'activitats que responguin a motivacions, expectatives i estils d'aprenentatge diversos. Currículums oberts i flexibles. Èmfasi en l'atenció de la persona de l'alumne. És necessari també plantejar activitats que permetin la realització exitosa per part dels alumnes, ja que la projecció d'expectatives positives afavoreix la millora de l'autoestima i l'autoconcepte, el desenvolupament personal i facilita l'augment de la competència dels alumnes. S'hauria d'elaborar un pla d'acollida per a l'alumne nouvingut, utilitzar llibres de text, materials didàctics i un llenguatge no estereotipat, tenir en compte els costums alimentaris, per tradició o religió, a l'hora d'elaborar els menús del menjador escolar i estimular la participació escolar d'alumnat i famílies.

Les escoles i els ensenyants ja han començat a caminar en aquest sentit. Veuen els fills i les filles dels treballadors immigrants no com un problema sinó com el que són: infants amb les seves necessitats, motivacions i expectatives que s'han de conèixer i atendre. En definitiva, la interculturalitat requereix un procés de comunicació i intercanvi, que és possible si aconseguim l'actitud oberta i positiva de tots.

***Coloma Ferrer és assessora tècnica de la Direcció General d'Innovació Educativa.**

Català virtual, escola virtual?

EL MIRALL

El passat dia 11 de novembre el Moviment d'Escoles Mallorquines organitzà a Palma una taula rodona sobre llengua i ensenyament. Hi varen prendre part el sociolingüista i professor de llengua catalana a l'IES Santa Maria d'Eivissa Bernat Joan i Marí; el psiquiatre i professor de la UAB Lluís García i Sevilla; Felip Munar i Munar, cap del Servei d'Ensenyament del Català de la Conselleria d'Educació i Cultura; Catalina Quetglas, dels equips de suport a la immersió, i Julián García de la Torre, secretari de la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de les Illes Balears. La moderà Fernanda Ramon Tous, professora de Llengua Catalana i Literatura. Per l'interès de la taula rodona, en reproduïm un extracte.

Bernat Joan. Hi ha un cert discurs de caire ideològic que empra unes idees i uns conceptes molt precisos que dificulten l'accés al coneixement de l'arrel de la realitat. Tots els qui hem estat interessats per la sociolingüística hem accedit a una sèrie de conceptes com bilingüisme, diglòssia, substitució o normalització lingüística, que es manegen en funció d'uns determinats pressupòsits. I de vegades, allò que en sabem, d'una disciplina científica, són conceptes que ens dificulten l'accés a la realitat.

Per exemple, una de les conclusions d'un estudi que hem fet recentment és que la diglòssia, en el sentit que és aplicat tradicionalment al terme, no existeix a les Balears, o en qualsevol cas existeix en sectors molt minoritaris i no precisament joves. La majoria de persones enquestades a Eivissa, especialment els joves, no pensen que el català sigui una llengua poc apta per a la ciència o per a les

manifestacions culturals. La diglòssia seria, per tant, un fenomen en via d'extinció. Però el retrocés de la diglòssia no implica, paradoxalment, un augment de l'ús lingüístic quan, tradicionalment, s'havia assenyalat que hi ha una relació entre manca d'ús d'una llengua i diglòssia. Sembla que tampoc no és veritat: en el nostre cas una reducció de la diglòssia no ha implicat automàticament un augment de l'ús lingüístic.

D'altra banda, s'havia manejat molt el concepte de substitució lingüística que, afortunadament, s'està començant a qüestionar perquè, de manera molt evident, aquest concepte no és adequat per definir allò que ocorre en la societat de les nostres illes. Perquè no és que les persones que són catalanoparlants no transmetin generacionalment la llengua catalana. Aquest feno-

men va produir-se restringidament en algunes àrees molt reduïdes en els anys 50 i 60, però, actualment, és bastant estrany. Pot donar-se amb certa freqüència en parelles mixtes, però normalment les persones catalanoparlants transmeten als seus fills la llengua catalana i, per tant, hi ha transmissió generacional normal i aquest fet exclou la substitució lingüística. El que hi ha és un canvi poblacional d'unes dimensions extraordinàries, molt superiors a les de llocs d'Europa on es produeixen canvis poblacionals d'aqueixes característiques. I també és cert que la nostra societat no té tots els mecanismes per poder afrontar amb garanties aquest canvi poblacional. No té, per exemple, els mecanismes que li permetin dissenyar el propi sistema educatiu. En aquest sentit entenc que és urgent tenir un sistema educa-

tiu autocentrat i fet a, per, des de i en funció de les Illes Balears. Sense això serà molt difícil realitzar la feina integradora que ha de dur endavant el sistema educatiu perquè una cosa és la llengua vehicular de l'ensenyament –que és ab-

que és imprescindible. És en aquest context que hem de denunciar l'afany homogeneïtzador dels darrers intents de les estructures de l'Estat espanyol, mirant de tirar endavant un decret d'humanitats de caràcter assimilacionista.

Per tant, hi ha una estratègia que recorda aquelles partides d'escacs en què cadascú intenta jugar les pròpies fitxes i

Joan: «La diglòssia, en el sentit tradicional, no existeix a les Balears»

solutament bàsica i fonamental – i l'altra és tenir els complements perquè la tasca d'ensenyar la llengua sigui efectiva, i aquests complements imprescindibles són les programacions de totes les altres matèries.

Sovint hi ha una incoherència entre la llengua vehicular del centre i els continguts que s'hi ensenyen. Ocorre que a centres on la llengua vehicular és la llengua catalana abans s'aprèn un poema en castellà o l'existència de determinats personatges de l'imaginari col·lectiu dels països castellans que no saber qui era Ramon Llull o ser capaços de recitar un poema en català. I això té a veure amb l'autocentrament del sistema educatiu,

que, en ocasions, aconseguir una petita victòria tàctica suposa embarcar-se en un seguit de nous problemes. I dic això perquè s'està produint un fenomen que sí que és nou: el fenomen del *català virtual*. Estic convençut que hi ha un decalatge important entre allò que teòricament es fa en català en els nostre sistema educatiu i allò que s'hi fa en realitat. I aquest decalatge és, en ocasions, d'unes dimensions extraordinàries i esfereïdores. A principi d'aquest curs, a l'illa d'Eivissa, els departaments de Llengua Catalana de l'ensenyament secundari vàrem fer una petita avaluació dels alumnes que a 1r i a 3r d'ESO entraven en els nostres instituts. Hem intentat

avaluar-ne la competència lingüística, els coneixements gramaticals, la competència oral, el coneixement del medi, i fins a sis o set ítems avaluats de manera bastant complexa, i ha resultat que al·lots procedents de centres que, teòricament, imparteixen un mínim del 50% d'ensenyaments en llengua catalana –que és el que marca la Llei– són incapaços de fer algunes de les operacions més elementals que lingüísticament són imprescindibles per poder fer qualsevol cosa en català. La conclusió és que en tots aquests casos, quan això es fa d'una manera majoritària, són centres que formalment imparteixen ensenyament en un 50% en català, però realment no hi fan res: un zero per cent fora d'una assignatura completament llatinitzada, la de Llengua Catalana. Per tant, hi ha un fenomen que tendeix a inflar les xifres en favor del català. És a dir, hem guanyat una certa posició en una d'aqueixes jugades d'escacs, perquè no hi ha ningú que no tenguí una certa responsabilitat dins del món educatiu que no s'empegueixi de reconèixer que funciona molt poc en català. És a dir, que el fet d'intentar amagar la incapacitat de fer determinades tasques en català parteix d'una victòria discursiva dels qui volem la normalització de la nostra llengua en aqueixos àmbits i, insisteix, això és un fenomen nou. Però com passa sempre que hi ha un canvi de moviments això comporta uns problemes nous i el problema és fer que allò que s'ha assimilat discursivament, i que ha fet que dins les capes de població escolar i universitària hi hagi hagut una reducció de la diglòssia tradicional, repercuteixi en un augment de l'ús real de la llengua i això impliqui justament la integració sociolingüística d'aqueixes extenses capes de població no catalanoparlant.

Catalina Quetglas. Quan començarem a treballar en el grup per a la immersió a les escoles érem només dues persones a l'equip, i a més treballàvem sempre amb gent molt conscienciada, voluntària i amb

les idees molt clares. Ara, amb la normalització dels projectes lingüístics, molts de centres han passat de fer només les tres hores de català a incorporar programes d'immersió, conscients que les tres hores eren del tot insuficients per a l'aprenentatge de la llengua. Això ha generat una problemàtica nova entre el professorat. Abans la gent que feia immersió ho feia de manera voluntària i molt conscient, ara pot ser qualsevol funcionari que arriba a una plaça i es troba amb un programa d'immersió en marxa en el centre. I això fa encara més necessària la nostra funció d'assessorament material i metodològic a la immersió. No debades, els equips de suport a la immersió hem passat de dues a quinze persones, una a Inca, tres a Menorca i una a Eivissa. Quant a l'alumnat, també ha canviat: fins ara la immersió s'aplicava a alumnes castellanoparlants, ara la realitat és un nombre creixent de magribins i centreeuropeus; són alumnes que no entenen res de l'idioma i que, a diferència dels anteriors, el mestre no els entén.

Lluís García. Jo, en els dos minuts i mig de què dispòs, voldria només remarcar algunes coses que s'han dit. Primer, que, segons la Constitució, l'espanyol és oficial. Hi ha pocs estats al món que diguin quina llengua és l'oficial. Però la perversitat de la Constitució espanyola no és que digui que l'espanyol és la llengua oficial, sinó que tots els seus súbdits, obligatòriament, han de parlar espanyol. I això em porta a remarcar una segona qüestió: que des del tractat d'Utrecht nosaltres pertanyem a

un altre estat, és a dir, vàrem perdre la nostra sobirania i vàrem passar a dependre de la d'un altre estat. Ara l'únic que feim és remenar la femta derivada d'aquella situació. I això s'ha de dir si volem centrar el problema. Com s'ha de dir que aqueix estat no es diu Estat espanyol: és una monarquia i el seu nom oficial és Regne d'Espanya. La tercera qüestió

és fer un apunt al que ha dit en Bernat del català virtual. El català és virtual, però també ho són les matemàtiques, i la geografia! Del que es tracta és de constatar la ineficiència total de l'escola, i aquest és el *quid* de la qüestió. I vull fer notar que una cosa és dependre d'un altre estat i l'altre és haver de patir una escola absolutament ineficient. I acabaré: si a mi em donassin a triar entre una escola ineficient en català o una escola eficient en espanyol jo triaria la segona opció. I la triaria perquè un país és molt més que una escola i molt més que una llengua. I una escola fa persones i, si l'escola no funciona, ens estem carregant el futur del país.

Julián García de la Torre. Nosaltres, des de la federació d'APA, estam a favor del procés de normalització lingüística. Com a federació, funcionam en català, i en línies generals som conscients que l'escola ha de ser totalment en català. Feim propostes a la comunitat educativa i les elevam a la Conselleria per tal de millorar les pro-

postes de normativa que es discuteixen, tot i que la quota de participació dels pares reconeix de manera insuficient la representativitat de les famílies i el projecte de llei de Consell Escolar de les Illes Balears ens dona una quota molt

Quetglas: «Els equips de suport a la immersió són de quinze persones»

baixa en aqueix òrgan. Amb tan poca representativitat poc podem fer, però sempre ens queda la paraula i, quan ens la demanen, tenen la nostra opinió, que moltes vegades s'enfronta a les de la resta de la comunitat escolar.

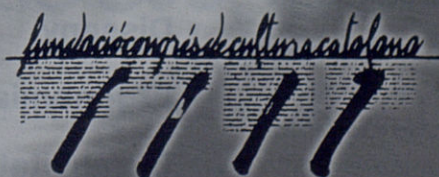
Si parlem de llengua, vull relatar la meua experiència. Jo, com a pare, he tengut els meus fills en un col·legi públic de Palma i he passat per totes les etapes: des de rebre l'ensenyament només en castellà, a l'ensenyament bilingüe i, finalment, l'ensenyament en català i he de dir que n'estic molt content, d'aquesta darrera etapa. Només he de lamentar que, quan els nins acaben l'etapa d'ensenyament primari en català, passen als instituts hi tornen a trobar un ensenyament majoritàriament, encara, en castellà.

Felip Munar. Voldria fer alguns matisos a això del català virtual que ha comentat en Bernat Joan. És cert. Però també hem de saber que és un procés que ve de molts d'anys enrere i que les fites s'han d'anar marcant. Hem de procurar, en primer lloc, la qualitat d'aquest ense-

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

nyament en català. Després, cal procurar que el personal sigui competent en català, per això s'han catalogat com a bilingües totes les places de l'ensenyament públic a les Illes Balears, amb uns efectes decisius sobre la mobilitat del professorat, els concursos

que no. Però és important reforçar l'associació entre ensenyament en català i qualitat, destacar la importància d'aprendre bé el català, el castellà i l'anglès. Cal fer del català la llengua d'ús habitual i dotar els currículums d'uns continguts no només de tipus

lingüístic sinó també de tipus cultural i fer de la llengua l'eix que vertebrï tota la resta dels

tenta és anar esgarrapant regles que ens puguin ser favorables. I en aquest sentit proposaria que les comunitats dites autònomes haurien de definir què entenen per competència plena en matèria educativa. Se suposa que tenim aquesta competència plena en matèria educativa, però resulta que estam tots amb els cabells drets esperant el darrer decret de Madrid. En quina mesura l'Estat ha de poder intervenir amb relació als programes educatius de les Illes, o en quina mesura té dret a marcar els percentatges que hi ha d'haver amb relació a l'ensenyament de determinades matèries. Per tant, s'haurien d'aclarir les regles del joc en qüestions com aquestes i s'haurien d'intentar ajustar les realitats als termes.

Pel que fa al futur de l'idioma, hi ha una frase que ja és clàssica: diu que el bilingüisme és com la sala d'espera d'un aeroport, de la qual es pot sortir en direccions molt diverses.

Lluís García. Felip Munar ha parlat d'inspecció i jo estic perplex. Inspecció de què? Perquè si s'envia un individu a una fàbrica d'aliments pot inspeccionar-la a partir d'uns determinats estàndards de mesura, que permeten definir i quantificar els resultats de la inspecció. Jo, que som un professional de la psicometria, sé que no hi ha instruments psicòmètrics que permetin mesurar allò que es fa a les escoles. Aleshores em deman que fan aquests inspectors. I és així que podem dir que les coses van bé i, mentrestant, el català és virtual i ho són les matemàtiques, perquè l'escola és absolutament ineficient, i aquests són els temes que a mi m'agradaria tractar. Perquè, si no, sempre parlam de qüestions virtuals, com la multiculturalitat

García Sevilla: «A l'escola, cal fer-hi dues coses: disciplina i augmentar el nivell»

de trasllats i les oposicions, en què el català passa a ser un requisit per accedir a qualsevol plaça. Després, cal aprofundir en el coneixement de la realitat. Si la Inspecció, en el curs passat, va fer una anàlisi exhaustiva de l'estat en què es trobaven els projectes lingüístics, però sense entrar gaire en el rerefons, una de les tasques prioritàries d'aquest curs serà veure no tant què es fa, sinó com es fa el projecte lingüístic, conscients que les necessitats i els recursos de cada centre són molt variables. La idea era pal·liar la desinformació en què vivien els centres quant a la implantació dels projectes lingüístics. D'aquí la creació de la figura del coordinador del projecte lingüístic, que actuarà d'intermediari entre l'Administració i el centre. Aquesta serà una passa primordial i s'està fent. També es demana, per primera vegada, que en els centres de secundària, a més del 50% en català que marca el Decret de mínims, es procuri que hi hagi una línia almenys íntegrament en català. I hem de ser conscients que els centres són molt diversos: n'hi ha que podran oferir-la de manera immediata, d'altres

aprenentatges, d'acord amb el que diu el Decret 125/2000, del currículum de primària i secundària: la llengua catalana ha de vertebrar tot el sistema d'ensenyament. I això es traduirà en una sèrie de decrets de currículum que sortiran pròximament. Però mentre des de l'Administració de les Illes Balears feim aquestes tasques se'ns bombardeja mediàticament amb amenaces de *decretos*... Però bé, tècnicament, des del Servei d'Ensenyament del Català poc podem fer més enllà de desplegar aquesta tasca, visitar els centres, ser-hi i ajudar-los, cercar recursos i mitjans i fer que vegin que, des de l'Administració es marca un camí i que no es mira cap enrere sinó cap endavant i amb uns objectius que mai no havien estat tan clars com ara. Ben prest sortirà un nou decret sobre llengües i una normativa que preveurà la situació de l'ensenyament de i en català als centres privats i concertats.

Bernat Joan. En el futur poden passar diverses coses, segons les jugades que faci cadascú. Les regles del joc estan molt marcades i no són favorables, precisament, a la normalització de la llengua catalana. Allò que s'in-

Roldan

Cream espais per conuiu

Eusebi Estada, 66 - 68 · 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.roldan.es>

E-mail: roldanib@roldan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

—quina pardalada d'expressió!— i així successivament.

Què es pot fer? Moltíssimes coses, però si voleu un diagnòstic final del tractament, us diré que a l'escola cal fer dues coses de manera fonamental: disciplina i augmentar el nivell. Fixau-vos que no dic augmentar la disciplina, perquè és que ara no n'hi ha; i quan parl d'augmentar el nivell és perquè som conscient que ara el nivell està sota zero. I per augmentar el nivell hem de tenir instruments que ens detectin que el nivell és baix, absolutament baix! Perquè ens sap greu que no sàpiguem català, però no sé si és més greu que no sàpiguem matemàtiques, perquè, com he dit, estam parlant d'un país. Alerta! Hi ha països independents que han perdut la seva llengua i ben contents que estan.

Estam parlant del país i de les persones i del fet que tenim una escola absolutament ineficient i no tenim instruments per copsar què és ineficient ni per veure si, amb el temps, es dona un canvi qualitatiu. Si és així, als inspectors els podem llicenciar i almenys dedicar els cèntims que guanyarien al programes d'immersió lingüística i almenys es taparia qualche forat.

Insistesc: disciplina i augmentar el nivell. La disciplina implica moltes coses. La primera, proporcionar al professorat eines perquè puguin ensenyar, perquè estan desarmats. I la indisciplina genera, no tan sols que no aprenguin ni llengua ni matemàtiques, sinó una cosa molt més greu: una joventut violenta. A *Le Monde* d'ahir hi havia un estudi brutal sobre els resultats del sistema educatiu a França i la preocupació no era el nivell de francès o de matemàtiques, que

una mica sí que en saben, sinó l'organització violenta dels joves als liceus. És un tema preocupant, i cal donar als ensenyants sistemes coercitius —perquè si entrem en això de «a aquests no els podem fer res» ja t'espavilarà— i modificar els sistemes legals.

La LOGSE?

Jo som ensenyant universitari i pateixo la LOGSE: sembla que l'hagin feta

aquests pares incompetents que no saben manejar els seus fills, els de «ninet, si estudies te compraré una moto». Per l'amor de Déu! Una escola no pot reflectir un ambient familiar incompetent perquè és molt més important que això.

Ho tornaré a dir: disciplina, augmentar el nivell, implantar els sistemes per fer-ho possible i avaluar les capacitats de cada individu. I no diguem ara que l'escola és plural. Per favor! És plural des de fa cent anys, quan va fer-se pública! Quan el Govern francès va fer l'escola obligatòria per a tothom va fer una escola diversa i la República va desenvolupar sistemes de mesura per diagnosticar, classificar dins la diversitat i aplicar el tractament oportú. Us imaginau un hospital sense sistemes de diagnòstic? A mi m'esborrona el sol fet de pensar-ho! I tenim una escola sense cap sistema de diagnòstic! I a mi m'agradaria saber què inspeccionen els inspectors.

Felip Munar. He de dir que a l'escola sí que es diagnostica, s'hi fan diagnòstics continus. Hi ha un equip d'orientació que fa aquest diagnòstic continuament i d'aquests diagnòstics sor-

geixen els assessoraments dels diversos serveis de l'administració educativa. En aquest sistema educatiu hi ha el Servei d'Inspecció, que té per funció supervisar la correcta aplicació de la legislació educativa dins els centres d'ensenyament. La Inspecció té

Munar: «La llengua ha de vertebrar tot el sistema d'ensenyament»

la responsabilitat de vetlar perquè l'alumnat adquireixi els mínims dels objectius establerts a la LOGSE i, entre altres coses, ha de vetlar perquè en els centres educatius s'apliqui la legislació lingüística vigent i detectar aquestes mancances, aquesta realitat virtual de què es parlava. Perquè s'han de conèixer els centres de manera efectiva, de manera real, per poder-hi actuar. Jo crec que a l'escola es fan diagnòstics per després poder-hi actuar. Jo estic d'acord amb la necessitat d'assegurar la disciplina i augmentar el nivell, però si la LOGSE s'hagués aplicat com calia, hauríem vist que és una llei que té moltes més coses positives que no negatives, però la seva aplicació s'ha vist condicionada per molts d'altres factors externs al legislador. El problema de la disciplina, per exemple, no comença ni acaba als centres educatius, com no hi comencen ni hi acaben aquestes bandes juvenils organitzades que tant ens preocupen. La vocació transformadora de l'escola apareix avui molt entrebancada i limitada, ja no pot ser en la mesura que era i hem de llevar-nos aquesta idea per tal d'aplicar tant

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

com sigui possible els objectius de la LOGSE, que sí que són bons, i fer-los reals. La LOGSE no diu que s'hagi de baixar el nivell, no parla enlloc del *laissez faire* disciplinari, el que passa és que és una llei molt ambiciosa i complexa i no s'ha aplicat de manera prou profunda, adequada i real.

Lluís García. Ja ho sé que la LOGSE no diu aquestes barbaritats, els parlamentaris no són gaire espavilats, però una mica sí que ho són. Jo no vull parlar de la LOGSE, només vull que em diguin, tècnicament, quins instruments de diagnòstic tenen els inspectors. Perquè això és el que jo dic que els manca. Perquè si anam a un hospital, la inspecció no supervisa si els metges arriben d'hora al seu lloc de feina, i molt menys recull en uns papers allò que diuen els metges sobre el seu treball. L'inspector mèdic va a la *morgue* i hi comprova si en aquell hospital moren individus que no hau-

rien d'haver mort. La feina de revisar el compliment dels horaris o allò que diuen els metges als seus papers no li interessa gens, a l'inspector, la deixa per al cap de personal! I jo deman, quins instruments de diagnòstic empren els inspectors cap als alumnes, que són la matèria? Perquè no els conec. I ho dic perquè emprant mesures estandarditzades de coneixements, de raonament, de preparació dels alumnes, entre el sistema antic i l'actual hi ha hagut una baixada brutal a nivells escolars equivalents: la baixada de nivell entre vuitè d'EGB i segon d'ESO és enorme!

Felip Munar. Estarà d'acord que el problema no és exclusiu d'aquesta comunitat autònoma, sinó espanyol. Però sí que li asseguro que hi ha unes dades objectives i una diagnosi concreta dels centres educatius. Però hem de tenir present la complexitat des problemes educatius i la multiplicitat

de causes que hi conflueixen. Ara bé, hi ha una sèrie de documents, de compliment obligat pel centre educatiu, que s'avaluen. Així, per exemple, el projecte lingüístic de centre ha de definir uns objectius, uns terminis i uns responsables, així com uns mecanismes d'avaluació. Ara bé, admet que el recull de dades objectives sobre l'alumnat i les seves competències – com aquesta que ha fet el grup d'en Bernat a Eivissa – s'hauria de fer amb més normalitat i freqüència, tot i que es fa.

Lluís García. Els inspectors dels centres no passen proves als estudiants per avaluar-ne els nivells. No es tracta d'avaluar projectes, sinó realitats, perquè aviat pareixerem polítics amb tant de parlar de projectes! Jo el que deman és un sistema que permeti avaluar si hi ha hagut progrés o no en la millora de les competències de l'alumnat, si ha assolit uns determinats nivells: un poc, i enteneu que és un exemple, com feien els inspectors antics que entraven a l'aula i demanaven als alumnes qui era el cap de l'Estat i si responien el general Franco sabien que l'objectiu estava assolit perquè hi havia un estàndard de mesura. Ara, en canvi, anam a cegues, i a les fosques és impossible fer punteria, afinar el tret i augmentar el nivell. I, respecte a la responsabilitat de la família en la disciplina, certament hauríem d'acabar plantejant-nos si els pares que volen tenir fills no haurien de passar per l'adreçador dels aspirants a pares adoptius! Perquè ja ho sabem que hi ha pares que no en saben, de fer de pares, però jo no deman a l'escola que faci miracles, només li deman que faci d'escola, que és molt diferent!

**erco
leta**
Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

**erco
leta**
Gianni Rodari

Matías Vallés

MV, ardent i pirognòstic

NILS BURWITZ

D'entrada, quan penso en el protagonista d'avui, m'assalta a la memòria el comentari espontani d'un clarivident. Ella, passant el llindar del meu taller, es fixà en una petita tela pintada i arraconada a mitja llum. Exclamà: «Alerta, si un dia es declara foc a Valldemossa, la primera espurna, sens dubte, sortirà d'aquest quadre..., mireu per on, ara ho veig, sembla la cara d'en Matías Vallés.»

Potser aleshores, el meu pinzell començà a tractar el tarannà ardent i pirognòstic del llicenciat en Ciències Químiques que es va transformar en mestre Matías (d'ara endavant, MV). MV sacseja el lector amb sentiments tan vehements com tendres: «El hombre es ese animal que pasa la vida exigiéndole a la Naturaleza el libro de reclamaciones. Una de las quejas más frecuentes es sobre su cuerpo, la única vivienda que posee... La vida es preciosa porque es corta, y su alargamiento sin fronteras la devaluaría. Su brevedad e interrupción no es un handicap, sino un motivo de orgullo y una garantía de originalidad. En fin, no sé porque escribo estas cosas con tanta convicción cuando ni yo acabo de creérmelas del todo.»

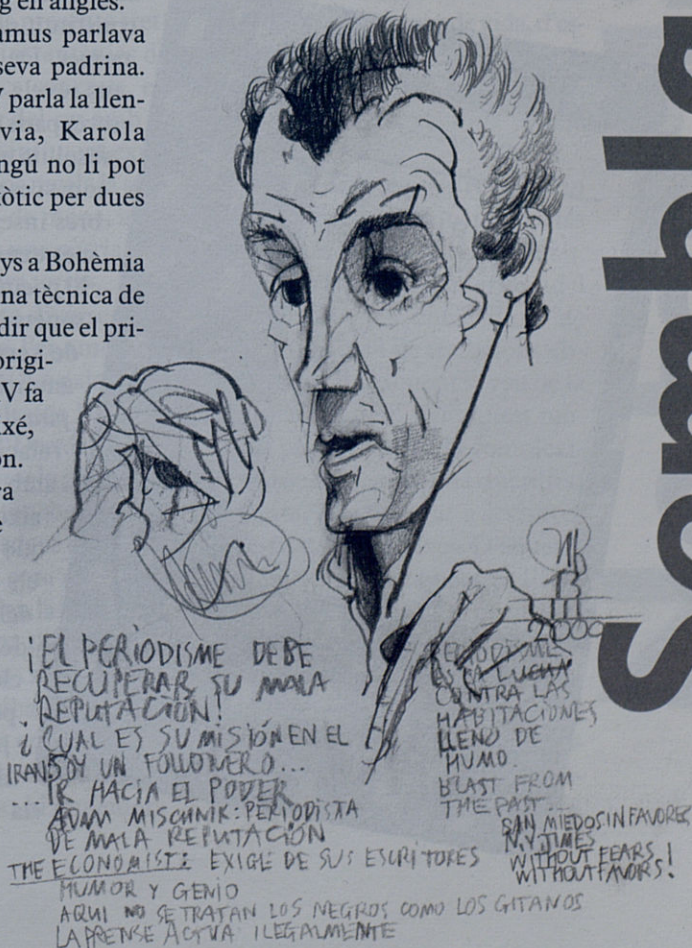
MV viu la missió d'enaltir la seva professió diàriament amb una intensitat incombustible. Cada article dóna i demana més transparència, ja que l'escala de la transparència és ampla i imprevisible. És cert, un còctel rus, anomenat *glasnot*, una mescla quasi transparent de trossets de glaç amb un pinyol vermell tirant a vodka, fou capaç de capgirar la història del segle passat.

Per altra banda, mitjançant el procés de destil·lació seca, una piròlisi controlada, MV sap fer desaparèixer el gasos i fums que envolten els afers locals i universals. «*La Historia se ha detenido porque las ideologías han muerto. Menos una. Menos USA*», ha dit. MV tira al fitó i al cor de la cosa. Tots els entrevistats senten cops de fletxa, i acaben perforats com el màrtir protector de Ciutat. Camilo José Cela Conde convidà l'antropòleg sud-africà Philip Tobias a un congrés a la UIB. L'eminència, condecorada amb 17 doctorats *honoris causa*, arribà a l'aeroport de Son Sant Joan i caigué extenuat en l'òrbita de MV. Una hora després en va sortir dient: «Mai una entrevista no m'havia electrificat tant.» A més, MV pogué conduir el diàleg en anglès. No sé si Albert Camus parlava menorquí amb la seva padrina. Tampoc no sé si MV parla la llengua de la seva àvia, Karola Micklanic, però ningú no li pot negar aquest gen exòtic per dues raons.

Primera: Fa cent anys a Bohèmia Karl Klic inventà una tècnica de fotogravat, això vol dir que el primer clíxé va ser un original, una primícia. MV fa ús de la paraula clíxé, però mai com un clon. Segona: La darrera voluntat d'un altre txec obligava Max Brod a cremar els diaris personals del seu confident. Però Brond observà la primera llei del periodisme: actuar il·legalment si no tens altre re-

mei i publicar els apunts més íntims de Franz Kafka.

A la fi m'atreveix a cometre una indiscreció. Vaig concebre i il·lustrar una edició bibliòfila sobre *El Miró Invisible*, en què vaig reunir vint texts de plomes eminents. I aquí experimento una prova voluntària de piromagnetisme verbal. Fullejant aquest textos i gravats tothom s'atura a la col·laboració de MV, s'arrisca a pegar-li una ullada i començar a llegir: «No podemos detenernos, un rostro se nos hace demasiado largo. Hasta los artículos breves como éste deberían incluir forzosamente una síntesis abreviada. Resumen: mira con detenimiento a una persona, sólo una. Es casi tan entretenido como navegar por Internet», diu.

Semblança

Josep Marí

o l'art renovat del sonet

PERE ROSSELLÓ BOVER

D'ençà del 1968, quan Jean Serra va publicar el volum antològic *Poetes eivissencs*, el panorama poètic pitius ha canviat completament. Han quedat enrere aquells temps en què només les figures d'Isidor Macabich i de Marià Villangómez representaven la lírica eivissenca. Des d'aleshores Eivissa compta amb veus poètiques tan potents i interessants com les d'Antoni Marí, Jean Serra, Isidor Marí, Josep Costa, Toni Roca Acteó o Pere Planells, entre d'altres. Un panorama al qual s'han afegit poetes més recents, com el jove Manel Marí. Entre tots aquests autors, Josep Marí Marí (Eivissa, 1948) és un dels escriptors que, des dels inicis, ha demostrat un major rigor i maduresa. *La veu dispersa* (1982), que –juntament amb una altra antologia,

La veu pintada (1998)– fins fa poc constituïa la seva única obra, és una extensa selecció dels seus millors poemes, un mostrari de la seva originalitat i mestria.

A *La veu dispersa* s'ha afegit fa poc un recull ampli de vuitanta-quatre sonets, publicat sota el títol de *Respira el món* (1999). Com l'anterior, aquest volum respon més al propòsit de triar les seves millors peces que al d'elaborar un llibre pròpiament dit. Això no obstant, hem d'advertir que a *Respira el món*, a més de la unitat formal provinent de l'ús d'un mateix tipus de composició, el sonet, hi ha també una unitat de plantejaments i d'actituds davant la poesia. Hom intueix que tota la producció de Josep Marí constitueix un únic llibre, que es va fent amb el temps i en el qual s'endevinen nuclis o sèries de poemes que podrien haver constituït *suites* més tost autònoms. De fet, *Respira el món* ens revela que algunes de les seves parts estan dotades d'una absoluta unitat de contingut, com si es tractàs de petits llibres inserits en un conjunt més extens.

El poemari s'obre amb cinc sonets que, sota el pretext de servir de *Pròleg*, ens anuncien les claus de *Respira el món*: el tema de les relacions del jo poètic amb la realitat exterior (això és, amb el *món*), que és completat amb els motius adjacents del sentiment del pas del temps i dels vincles del poeta amb la poesia. La poesia rejuveneix l'ànima del poeta i l'incita a «la veu del món mes-

clar amb la meua parla». Tanmateix, els capficaments d'haver-se imposat l'ús exclusiu del sonet també es palesen en aquest pòrtic singular: el poeta intueix els esculls en la comunicació a què el rigor formal el pot conduir («De vegades l'esquema consonàntic / pot quasi destorbar la flama viva») i refusa qualsevol possibilitat d'ofegar l'expressió de la intimitat («No em faré mai retret de ser un romàntic»). Ara bé, per damunt tot, la poesia i l'afany de bellesa s'imposen com un motiu de vida, com la raó que dóna sentit a l'existència del poeta («És per ella que visc i és qui m'emporta...»). A més, aquests cinc sonets inicials ens anuncien la riquesa dels poemes que vendran a continuació, en els quals trobam tant l'experimentació de rimes difícils ('Lladra en la nit el gos') com peces més properes a la tradició postsimbolista ('Rejoventit reclam').

Les dues primeres seccions, «Viatges i ciutats» i «Homenatges», reuneixen poemes la temàtica dels quals podria semblar circumstancial. Nogensmenys, no es tracta del que es considera *poemes de circumstàncies*, sinó de peces en les quals un estímul extern ha provocat el procés creatiu del poeta. Així, per exemple, els catorze sonets de «Viatges i ciutats» ens presenten les impressions motivades per la contemplació d'indrets d'arreu del món, tant dels Països Catalans (Mallorca, Besalú, el cap de Creus, Formentera, etc.) com d'altres contrades (Praga, París, Lisboa, Santiago de Compostel·la, etc.) Aquests poemes ens duen a l'eix central de l'aplec: la relació del jo poètic (del *cor*) amb la realitat exterior (és a dir, el *món*). El poeta assimila aquesta realitat externa i,

mitjançant l'acte creatiu, li dona vida: crea «la il·lusió que encara el món batega». En aquests poemes les referències cromàtiques, relacionades amb l'activitat plàstica de Josep Marí, són constants, com es pot observar a l'«Oda en blau de Formentera», que clou la secció. També a «Viatges i ciutats» trobam la recerca de noves vies d'expressió, com la introducció de referències tecnològiques modernes («El TGV deu ser com una espasa») o la substitució de la rima per la repetició anafòrica d'uns mateixos mots. És el cas, per exemple, del poema titulat 'Compostel·la', on tots els versos acaben bé amb la paraula Compostel·la bé amb el mot pòrtic. Aquestes rimes falses produeixen un fort efecte rítmic i substitueixen la rima, que en un principi només era un recurs mnemotècnic, per unes impressions semblants a les de la poesia paral·lelística oriental. Igualment, els set «Homenatges» sobrepassen el típic poema de circumstàncies, sobretot perquè els personatges celebrats són persones que formen part del seu món personal més íntim o que comparteixen amb el poeta els misteris de la creació artística. 'Oh tebi cor' o 'Als noranta anys de la tia Margalida' en són un bon exemple.

La secció «Clarors i displicències», la més extensa de *Respira el món*, recull vint-i-tres sonets, que es caracteritzen per un humor suau, impregnat d'una ironia quasi noucentista. S'hi tornen perfilar les relacions del cor amb el món. Però ara el poeta tendeix a l'autocaricatura i es retrata com un personatge curiós, més tots excèntric, que se sent immers en una realitat estranya. Ens diu que «va de gairell pel món pitjor que un cranc» i que «A sol ixent el món miro amb enuig». Hi abunden les escenes quotidianes, que li serveixen per mostrar-nos el seu original punt de vista. De vegades, per exemple, el poema parteix d'una anècdota insignificant, com pot ésser l'espera en una vista al metge, un diumenge a la platja ('Ja us ho fareu, vosaltres, desvagats'), una

fiesta religiosa marinera (que li recorda un film de Fellini) o el desdijuni en un bar. Entre aquestes activitats la reflexió sobre la seva poesia ocupa un lloc destacat. Des del principi Josep Marí estableix les fites del seu quefer: es titlla de versaire, d'aprenent, i no de poeta; ens diu que ven barats els seus versos, que «en saldo mostro el meu cor estantís / i en reciclat paper la tènue espurna»; i, fins i tot, a 'Ella em renya' introdueix una reflexió autocrítica envers els seus sonets mitjançant l'aparició d'una segona veu, que li diu que «Amb temes tals metre perfect no entona». Les tres seccions següents («Del trèmul univers», «Ombra del temps» i «Els límits») completen el tema central del poemari. A «Del trèmul univers» ens presenta tretze sonets, que són instantànies de situacions i de llocs concrets, en els quals la relació del cor amb el món ens palesa un sentiment exultant de vida. Marí ens revela la seva fidelitat «a un tros de món», a «la vida sense reixa», a una pàtria que «són els mots, la dura terra»... Una plenitud que adopta diverses formes i motius, com l'enumeració d'elements naturals ('La paleta'), la relació eròtica ('Paisatge II') o un viatge en autobús ('Des de l'autobús'). Però és sobretot la presència de la mar el que en bona part d'aquests poemes esdevé el símbol d'aquesta totalitat, com a la 'Cançó de la mar', que clou la sèrie: «La mar va i ve, de plata o de paper, / alta presència, agresta solitud, / respir del món, nit, alba, plenitud.» «Ombra del temps» encara manté una unitat major: el poeta, des d'un punt de vista elegíac, hi rememora

episodis de la infantesa, jocs i escenes que constitueixen un món enyorat, en què potser fou «feliç amb l'esplendor de les bestioles»... Un món malaguanyat, una societat que ja s'ha esvaït per a sempre, un «paisatge perdut il·luminant-se» a la llum del record. Sens dubte, ens trobam amb la secció més unitària del llibre, la que presenta una major coherència temàtica i gaudeix d'un caràcter més narratiu. Potser per la singularitat d'aquests tretze poemes, «Ombra del temps» és l'única part de *Respira el món* en què les composicions van numerades i no precedides d'un títol. Finalment, als nou sonets d'«Els límits» el poeta es planteja la mort que l'espera un dia o altre. Això no obstant, ens trobam amb unes peces plenes de vida, d'esperança i de resignació, car sap que «en l'infinit no puc haver dissort» i que, tanmateix, «la vida és una llarga llenegada».

Respira el món és, en resum, un magnífic poemari d'un dels poetes actuals més interessants i originals. Josep Marí ha optat per ésser fidel a si mateix i per obeir, lluny de modes fugaces i de tradicions encarcerades, únicament la veu de la seva personalitat. Per aquest motiu ha pogut superar la complexitat del sonet i, amb una ductilitat absoluta, l'ha adaptat a les seves necessitats expressives. D'aquesta manera, el nostre poeta es lliura completament en els seus versos, amb la humilitat d'aquell que només se sent «un de tants entre l'espècie humana». Aquest, juntament amb el domini d'una tècnica difícil, és el secret de la profunda humanitat que traspuja la seva poesia.

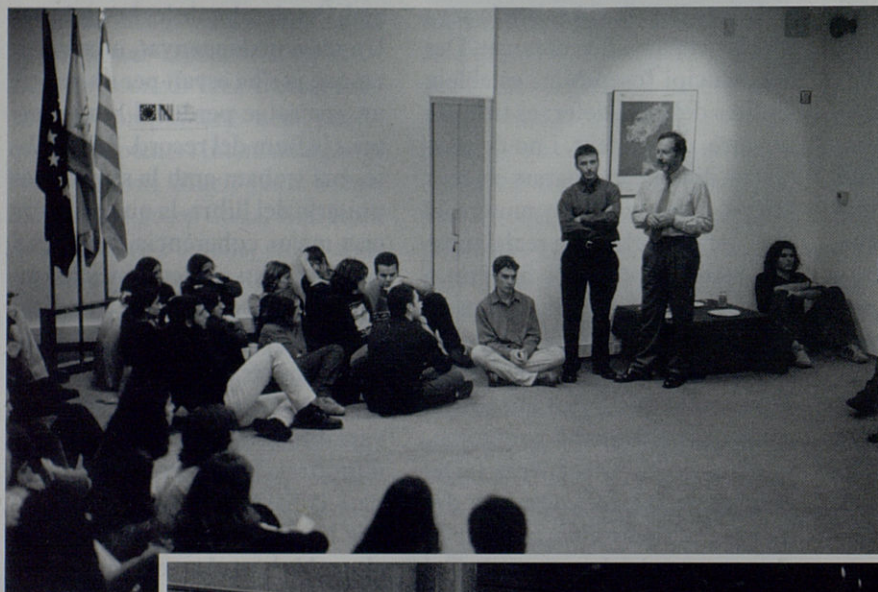
Viatge al cor d'Europa pel català

EL MIRALL

Els passats dies 29 i 30 de novembre i 1, 2 i 3 de desembre, una delegació formada per setanta voluntaris de la plataforma Joves de Mallorca per la Llengua es desplaçà fins a Brussel·les per tal de conèixer de més a prop les institucions de la Unió Europea i per dur-hi la reivindicació que la llengua catalana mereix un reconeixement major del que té actualment. Els dos primers dies es dedicaren a visitar diverses institucions europees, però també s'aprofità la vi-

sita per conèixer la realitat de la llengua flamenca i el Parlament de Flandes. Lògicament, també hi hagué espai per a la festa i per fer una mica de turisme.

La primera visita que feren els Joves de Mallorca per la Llengua va ser a les oficines del Centre Balears Europa a Brussel·les, allà el seu director, Antoni Costa, els mostrà l'espai i els explicà la feina que es fa des del Centre. Els voluntaris de la Plataforma pogueren intercanviar impressions amb la desena de becaris illencs que treballen al Centre.

La primera visita que feren els Joves de Mallorca per la Llengua va ser a les oficines del Centre Balears Europa a Brussel·les, allà el seu director, Antoni Costa, els mostrà l'espai i els explicà la feina que es fa des del Centre. Els voluntaris de la Plataforma pogueren intercanviar impressions amb la desena de becaris illencs que treballen al Centre.

Mentre a les portes del Parlament europeu el gruix de l'expedició reclamava el reconeixement del català amb pancartes i repartien uns fulls amb dades sobre la llengua catalana dins del Parlament, diversos representants de Joves de Mallorca per la Llengua s'entrevistaven amb Viataliano Gemelli, president de la Comissió de Peticions del Parlament europeu, amb Eluned Morgan, presidenta de l'Intergrup de Llengües Minoritàries i amb Cecilia Malmström, ponent de la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea.

Premis 31 de Desembre

(D'esquerra dreta): Toni Vidal, Premi Miguel dels Sants Oliver; Manuel Pérez Saldarinya, Premi Sanchis Guarnier (Fundació Jaume I) Simó Andreu, presentador; Antoni Mir, president de l'OCB; Nina, presentadora; Antoni Ballester, Premi Emili Darder; Assumpció Maresme i Vicent Parat, Premi Gabriel Alomar; Biel Majoral, Premi Bartomeu Oliver; Josep Melià Ques, Premi Bartomeu Roselló-Pòrcel; Antònia Ques (homenatge a Josep Melià); Josep Vidal Alcover (homenatge a Jaume Vidal Alcover); Lluís Moragues, president de la Societat d'Història Natural de les Balears, Premi Francesc de B. Moll i Felip Giner, Premi Josep Maria Llompart.

Un miler de persones, procedents d'Aragó, les Balears, Catalunya i el País Valencià, no es volgueren perdre el divendres 15 de desembre la XIV edició de la Nit de la Cultura, organitzada per l'Obra Cultural Balear al Casino de Mallorca, la darrera del segon mil·lenni. En aquesta vetllada en què es lliuren els Premis 31 de Desembre, que reconeixen aquelles persones i institucions que s'han destacat per potenciar la llengua i la cultura catalana, hi assistiren les principals personalitats del món polític illenc i també de fora. Hi destacà la presència d'Aragó, amb el seu president catalanoparlant, Marcel·lí Iglesias. A més, en aquesta cita anual amb la cultura també participaren les figures més destacades de la societat

civil i institucional dels territoris de parla catalana.

Cal destacar que el cap del l'Executiu aragonès aprofità la seva estada a Mallorca durant tot el divendres 15 de desembre per enfortir els lligams culturals, socials, econòmics i polítics entre ambdues societats històricament relacionades des del segle XIII.

La gala de la Nit de la Cultura 2000 fou dirigida amb subtilesa i artísticitat per l'actriu i cantant barcelonina Nina i per l'actor mallorquí Simó Andreu. Ambdós conduïren una cerimònia en la qual se succeïren els parlaments, les actuacions musicals, els homenatges i el lliurament dels Premis entre els aplaudiments del públic.

La darrera Nit de la Cultura del segle

XX l'encetà el grup musical Menaix a Truà tot donant pas a rememorar el centenari de la Lletre de Convit de mossèn Alcover.

A partir d'aquest moment les actuacions del cantant Biel Majoral, de la companyia de teatre Res de Res i del grup de rock Oculis, els parlaments en defensa de la llengua i cultura catalanes del president de l'OCB, Antoni Mir; de la presidenta del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, Pilar Costa; del conseller d'Educació i Cultura Damià Pons; del president d'Aragó, Marcel·lí Iglesias; i, del seu homòleg balear, Francesc Antich, s'intercal·laren amb els vertaders protagonistes de la Nit, els guardonats i els homenatjats.

Els homenatjats foren el polític i humanista Josep Melià Pericàs (Artà, 1939-Palma 2000), el literat i assagista Jaume Vidal Alcover (Manacor, 1923-Barcelona, 1991) i el lingüista mossèn Antoni M. Alcover Sureda (Manacor, 1862-Palma 1932).

Enguany, el jurat dels Premis 31 de Desembre va atorgar aquesta distinció a quatre mallorquins, un eivissenc i un menorquí, com també a una institució científica balear i a un mitjà barceloní de comunicació en Internet. El Premi Francesc Moll fou per a la Societat d'Història Natural de les Balears (Palma, 1954) per la investigació i la divulgació dels estudis naturalistes en l'àmbit illenc i especialment per l'exposició *Les Balears abans dels humans*, que, de manera rigorosa i didàctica, ha sabut posar la ciència a l'abast de tothom.

El Premi Josep Maria Llompart el guanyà el catedràtic d'Institut Felip Cirer (Eivissa, 1956) com a dinamitzador cultural i per l'acurat treball d'investigació *Una visió de la Història de l'Institut d'Estudis Eivissenc*.

El Premi Emili Darder l'aconseguí el geògraf Antoni Ballester (Bunyola, 1960) per l'assaig *La didàctica de la Geografia: Aprenentatge significatiu i recursos didàctics de les Illes Balears*, llibre que es convertirà en un referent bàsic per il·lustrar una part de l'estudi del medi

immediat, que els nostres educadors hauran de seguir els pròxims anys.

El Premi Bartomeu Oliver l'assolí el cantant i filòleg Biel Majoral (Algaida, 1950) pel coneixement i difusió de la cançó popular de Mallorca.

El Premi Miquel del Sants Oliver fou *ex-aequo* per als fotògrafs Antoni Catany (Llucmajor, 1942) i Antoni Vidal (es Castell de Menorca, 1934). El jurat premià Catany per tota la seva impressionant trajectòria recollida a l'exposició i el llibre *L'artista en el seu paradís*, que permet gaudir d'una mostra retrospectiva dels 30 anys de vida creativa d'aquest fotògraf-autor. Vidal fou guardonat pel llibre de fotografies *Menorca, tot just ahir...* en el qual immortalitza aquesta illa durant els anys seixanta a través d'una impressió acurada i del testimoni d'un estil de vida, instantànies complementades pels poemes i comentaris de 22 escriptors.

El Premi Bartomeu Rosselló-Pòrcel recaigué sobre el professor de Dret Públic de la Universitat de les Illes Balears Josep Melià Ques (Madrid, 1972) per la seva aportació al necessari debat d'idees sobre el fet nacional de les Illes Balears.

El Premi Gabriel Alomar anà a mans de *VilaWeb*, diari electrònic independent (Barcelona, 1995; www.vilaweb.com) per haver inaugurat i consolidat un espai cibernàutic en llengua catalana gràcies a l'empenta de Vicent Partal, Assumpció Maresma i Joan Subirats. El colofó a aquesta festa de la cultura catalana el posà la cantant Nina amb la interpretació a capel·la de l'himne de Mallorca, *La Balanguera*, ja entrades les primeres hores de la matinada.

Els dos components de la companyia de teatre Res de Res dugueren a terme l'actuació més arriscada. Suspesos sobre l'escenari i només subjectats amb una tela, que es convertí en un trapezi de seda, interpretaren un fragment de l'obra *Ícars* sota els acords d'una peça de guitarra.

L'actriu i cantant barcelonina Nina i l'actor mallorquí Simó Andreu s'encarregaren de conduir la darrera Nit de la Cultura del segon mil·lenni. L'exuberància de Nina es mesclà a la perfecció amb l'elegància d'Andreu.

(D'esquerra a dreta) Grace García; Catalina Cirer, delegada del Govern Central; Francesc Antich, president del Govern; Pilar Costa, presidenta del Consell d'Eivissa i Formentera; Pere Sampol, vicepresident del Govern; Llorenç Huguet, rector de la UIB; Conxa García; Marcel·lí Iglesias, president del Govern d'Aragó; Antoni Mir, president de l'OCB i Joana Roca.

Un somrient conseller d'Educació i Cultura, Damià Pons, fent de pont entre l'animada directora general de l'Institut Balear de Turisme, Tiffany Blackman, i el satisfet director general d'Avaluació i Estudis de la Generalitat de Catalunya, Josep Camps.

Les Pitiüses no es volgueren perdre la festa de la cultura catalana ni la companyia del president de l'OCB, Antoni Mir. A l'esquerra de Mir es troben la presidenta del Consell d'Eivissa i Formentera, Pilar Costa; la màxima responsable de Cultura d'aquesta institució, Fani Tur; Francesc Farrés, batle d'Eivissa; Isidor Torres, batle de Sant Francesc Xavier (Formentera); i, el conseller d'Interior, Josep M. Costa.

(D'esquerra a dreta) Vicenç Llorca, director general de Promoció Cultural de la Generalitat de Catalunya; Celestí Alomar, conseller de Turisme; Margalida Rosselló, consellera de Medi Ambient; Margalida Bauçà; Biel Matas, directiu de l'OCB; Josep Camps, director general d'Avaluació de la Generalitat de Catalunya; Joan Melià, director general de Política Lingüística; Dolors Aguiló; Fani Tur, consellera de cultura d'Eivissa i Formentera i Pere Muñoz, director general de Cultura.

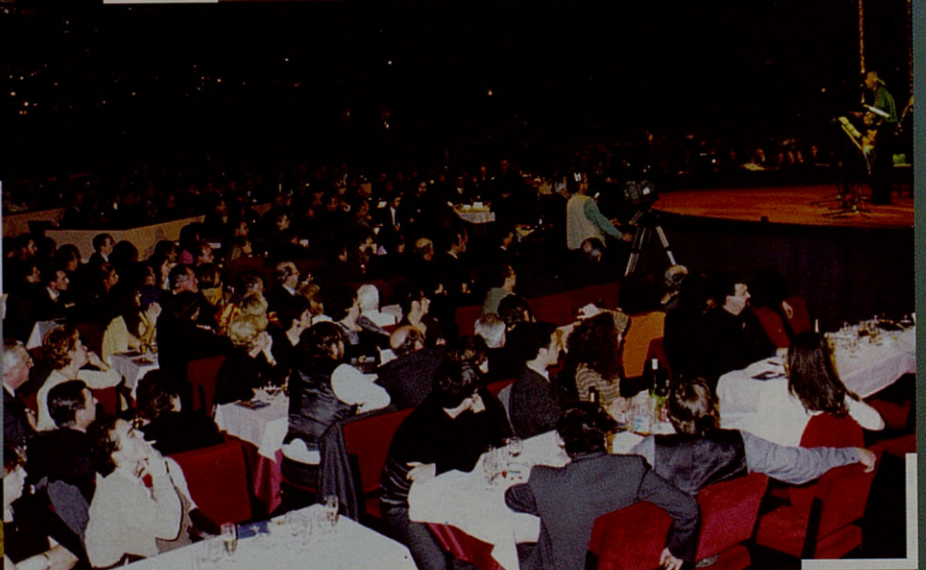
Premis 31 de Desembre

EL MIRALL IV

Les lletres coentes i enverinades de Biel Majoral, acompanyat per Delfi Mulet, Catalina Obrador i Biel Oliver *Torres* arrabassaren els aplaudiments del miler de persones que ompliren de gom a gom el Casino de Mallorca.

Un cop més el col·lectiu Joves per la Llengua col·laborà activament en la Nit de la Cultura.

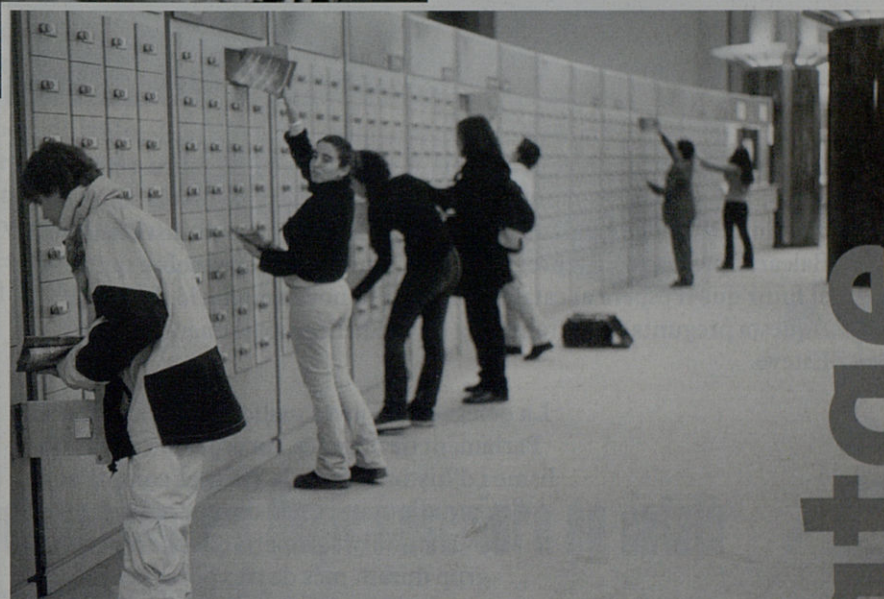
L'aforament del Casino de Mallorca quedà petit i és que una vegada més la resposta de la gent a la convocatòria de l'Obra Cultural Balear fou massiva.

Toni Catany, fotògraf, guardonat amb el Premi Miquel dels Sants Oliver, i Llorenç Huguet, rector de la Universitat de les Illes Balears.

José Luis Linazasoro i Mikel Irujo, del PDP-ALE, informaren els voluntaris de Joves de Mallorca per la Llengua sobre el funcionament de diverses institucions europees, així com de les conseqüències que pot tenir l'ampliació de la Unió per a les llengües i cultures minoritzades.

Amb motiu de la visita a les institucions europees, s'edità un llibret en el qual s'explica breument la història i la realitat actual de la llengua catalana, una llengua amb molts més parlants que algunes de les llengües oficials de la Unió i que, en canvi, no gaudeix de l'estatus d'oficialitat en el si de les institucions europees. Aquest llibret va ser dipositat a totes i cada una de les bústies dels eurodiputats.

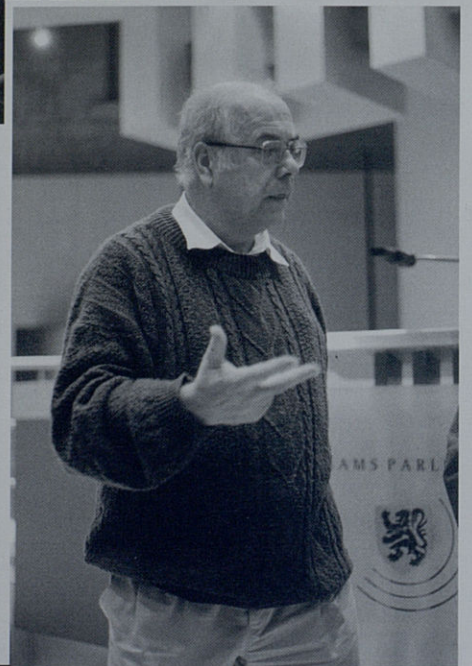

Durant el viatge també hi va haver moments dedicats a la bauxa. Així, el vespre de dia 30 es va fer una festa al Centre Gallec de Brussel·les, on xeremiers mallorquins i gaiters gallecs varen fer una actuació conjunta que emocionà més d'un. Al vespre següent, els xeremiers feren una sonada pels carrers de la ciutat de Lovaina.

A banda del coneixement de les institucions i de la reivindicació genèrica d'un major reconeixement del català, la visita a Brussel·les també tenia objectius molt concrets: presentar una denúncia sobre la discriminació dels catalanoparlants a l'Administració de justícia de les Balears i presentar una pregunta a la Comissió Europea sobre quin és el futur que li espera al català a partir de la nova ampliació de la UE. Aquesta pregunta es va tramitar a través de l'europarlamentari Pere Esteve.

La delegació de joves mallorquins va visitar el Parlament de Flandes, un espai ple de simbolisme i d'història. Per a la visita es comptà amb l'exeurodiputat i actual diputat al Parlament flamenc, Wily Kuijpers, que acompanyà el grup durant més de tres hores per tots els racons de la primera institució flamenca.

Després de cinc dies intensos de visites i reunions, la valoració del viatge per part dels responsables de Joves de Mallorca per la Llengua va ser molt positiva, ja que s'havien complert tots els objectius marcats. I a més se n'havia extret una conclusió molt clara: cal continuar aprofundint en la campanya «català, llengua europea», ja que les institucions de la UE cada dia tenen més influència i poder de decisió sobre la nostra llengua.

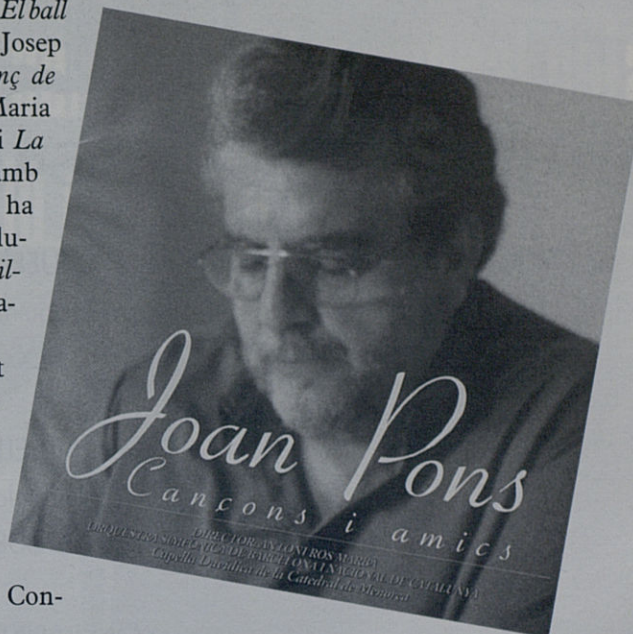
Les cançons de Joan Pons i els seus amics

Discmedi/Blau acaba d'editar el darrer treball discogràfic del baríton menorquí Joan Pons. *Cançons i amics* és un CD entranyable en el qual Pons s'introdueix en un registre molt allunyat de l'òpera: el cançoner popular. I ho fa amb la col·laboració d'un bon grapat d'amics com Lluís Llach, Maria del Mar Bonet, Nina, Biel Majoral i Josep Carreres.

L'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, sota la direcció d'Antoni Ros, acompanya el baríton en totes les cançons, en alguna de les quals també ha participat la Capella Davidica de la Catedral de Menorca. Curiosament, el pare del baríton menorquí fou el fundador d'aquesta coral en la qual avui canta la seva esposa.

En el CD Joan Pons, entre altres temes, canta *Amor particular*, amb Llach; *El ball de la civada*, amb Josep Carreres; *Romanç de na Roseta*, amb Maria del Mar Bonet, i *La calma de la mar*, amb Nina. També hi ha una estrena absoluta: *Cançó de les il·lusions*, de Biel Majoral.

L'edició d'aquest disc ha estat possible gràcies al suport de la Generalitat de Catalunya, el Govern de les Illes Balears i el Consell de Mallorca.

Produccions Blau · www.xocolat.com

Ansa per Ansa, un CD per aprendre a llegir i escriure en català

Ansa per ansa és el mètode per aprendre a llegir i escriure en català més utilitzat a les Illes. Editat per l'editorial Moll l'any 1979, està format per tres llibres d'exercicis, un per al mestre i un joc de targetes. Ha tingut diverses actualitzacions i més de 20 edicions.

Els autors i les autores (Elisabet Abeyà, Assumpta Mascaró, Maria Fortuny i els dibuixos d'Andreu Terrades) us l'ofereixen ara en suport informàtic. A més dels exercicis dels llibres, hi trobareu moltes possibilitats per jugar amb les paraules i aprendre a llegir. També hi trobareu cançons, poesies, jocs, endevinalles...

L'editorial Moll i Block mèdia ofereixen per primera vegada un recurs educatiu polivalent per aprendre a llegir i escriure en català, basat en un material ja existent, llar-

gament experimentat i amb un ric fonament pedagògic.

El concepte, el disseny i la varietat d'exercicis han estat molt estudiats i experimentats a fi que l'atractiu informàtic doni suport a tots i cada un dels aprenentatges i, a més a més, afavoreixi treballar la llengua catalana amb un bon model lingüístic.

Ansa per ansa en CD-Rom és un conjunt de propostes globals i significatives que, de forma progressiva i interactiva, ens acostarà a més de 700 paraules del vocabulari bàsic.

Trobareu més informació al web de Block mèdia (www.blockmedia.com), empresa mallorquina dedicada a l'elaboració de programari educatiu i cultural de les Illes Balears.

Miscel·lània d'actualitat

BIBLIOTHEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça Rul-lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llaurador, 25
C.P. 07005

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

SON XIMELIS

Cap Enderrocat, s/n
C.P. 07011

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

Xosé Manuel Beiras

«El projecte de construcció nacional català
està en situació crítica a causa del seu èxit»

TOMEU MARTÍ

Entrevista

El seminari Blanquerna d'enguany, celebrat a Lluç amb el títol «Identitat i mundialització», va comptar amb un convidat molt especial, el diputat i portaveu del Bloc Nacionalista Gallec, Xosé Manuel Beiras.

«EL PP es manté gràcies a l'ascendent de Fraga sobre els sectors reaccionaris»

Amb 64 anys, Beiras, que es reclama marxista i lidera l'emergent nacionalisme gallec, aglutinat al voltant del BNG ha passat de viure a les catacumbes als anys setanta a ser alternativa de govern aquests darrers anys.

—Ens podríeu explicar breument com veis la situació sociopolítica gallega?

—La resumiria en unes quantes idees clau. La primera és que s'està operant la transició política que no va tenir lloc en els setanta. A Galícia no hi va haver canvi sociopolític. L'aparell de poder franquista va quedar intacte. Hi va haver una transformació en l'àmbit institucional, però no en el social. Actualment, hi ha una dicotomia entre el franquisme i el canvi social. L'expressió d'aquest és l'ascens del BNG, davant la inviolució que representa la ideologia feixista del fraguisme. Això ha provocat que el BNG aconseguís 18 diputats a les eleccions gallegues, davant el PSOE, que en va aconseguir només 13. Aquest moviment ha continuat amb el gran resultat a les europees, en què es va aconseguir un diputat. El creixement a les municipals: a cinc

de les set principals ciutats gallegues el PP ha estat desplaçat. A Vigo, Pontevedra, Ferrol i Santiago la pujada del BNG va compensar la baixada del PSOE. A tres d'aquestes (Vigo, Pontevedra i Ferrol) el BNG té la batlia. La Galícia urbana i dinàmica es troba reflectida en el BNG, que defensa una política progressista i nacionalista. El PP està en retrocés. Es manté gràcies a l'ascendent de Fraga sobre els sectors reaccionaris, l'ús del poder

de forma antidemocràtica, el suport dels grans poders mediàtics. Els poders públics, a Galícia, no es diferencien del franquisme. El secretari general per a mitjans de comunicació de la Xunta va ser durant molts d'anys Pérez Varela, implicat en el 23 F i actualment conseller de Cultura. Fraga es vol tornar a presentar. Si no, el PP perdria les eleccions. El PSOE segueix una política erràtica. El BNG ha practicat una política de mans esteses per establir una aliança contra el PP. La resposta sempre ha estat negativa. Als governs municipals on governam conjuntament el comportament del PSOE no ha estat simètric. Des de març, el PSOE va intentar fer una pinça amb el PP contra el BNG. El recanvi a nivell estatal encara no sabem com afectarà, però si no rectifiquen a temps reforçaran el PP, però no aturaran el BNG.

—Quines són les claus que han duït el nacionalisme gallec a la unitat?

—Les claus són, en primer lloc, l'encert en el disseny de l'organització política, que ha estat genuí, partint de les característiques del país i sense importar models forans. En segon lloc, sumar i no restar, però vertebrant, articulant. Optar per un front va permetre mantenir la pluralitat del nacionalisme. Un projecte que era en origen nacionalista radical i marxista (Unió del Poble Gallec) va anar integrant organitzacions des de l'extrema esquerra fins al centre, tot basat en un respecte cap a les forces integrades. Sempre es parlava que el BNG rebentaria. En canvi, ho han fet els partits convencionals. En tercer lloc, hi ha hagut una sintonia amb els sectors socials afectats per la política neoliberal, a força d'aportar solucions viables als seus problemes, amb una alternativa en

positiu. I en quart lloc, una situació d'equilibri entre la línia més juvenil, que veia el BNG com una alternativa al sistema, sense ser vist com a antisistema per part d'altres sectors socials. Tot això sense perdre de vista la ideologia radical, tant nacional com social.

—Quin paper exerceix la figura de Xosé Manuel Beiras en aquest procés de confluència del galleguisme?

—És una pregunta difícil per contestar-la jo. Crec que des d'un punt de vista objectiu es pot afirmar que en tot cas és un diagnòstic prou acceptat —no en els sectors que es mouen per eslògans, sinó en aquells que tenen més capacitat d'anàlisi crítica— el fet que Beiras tengui una certa capacitat de comunicació, i el fet que Beiras hagi estat capaç de connectar amb sectors importants de la societat.

Cal dir que jo no som ni president ni secretari general del BNG, som un membre sense més ni menys poder que els altres membres de la permanent del Bloc.

Crec que, de tota manera, si no existís Beiras, no sé a nivell de resultats electorals com aniria, però quant al desenvolupament del projecte polític i de la metodologia política la diferència no seria gaire gran.

Pel que he explicat del meu paper al si del Bloc, per molt que ho intentàs, si no fos assumit pel conjunt del Bloc, la majoria de coses no s'haurien pogut fer, per tant, si es pogué fer perquè això era així, faltant Beiras, també s'hauria pogut fer.

—Com valora el nacionalisme gallec el procés d'integració europea?

—Hem de tenir molt clar que el procés d'integració europea, que s'anomena Unió Europea, té dos components, dos projectes, l'econòmic i el polític.

El primer s'està impulsant contínuament, el segon s'està ficant al congelador. El divorci entre els dos as-

pectes que haurien d'anar combinats és cada vegada més paroxíctic. Jo vaig dir quan va entrar en vigor l'euro que era un disbarat que la UE apostàs per mantenir un pols amb l'hegemonia nord-americana en l'àmbit monetari, i crear, com a

palanca per fer el pols, una moneda dins d'un sistema monetari internacional en què el patró és una divisa no convertible i, per tant, amb les mans lliures per fer allò que li vengui de gust. Lamentablement, els fets m'estan donant la raó, perquè ja es veu el

que està passant amb l'euro i és dramàtic i a més resulta una farsa monumental que sigui la reserva federal americana i el Japó els que intentin salvar l'euro, quan en realitat l'euro és el seu adversari primordial.

«El nacionalisme gallec s'organitza sense importar models forans»

D'altra banda, la utilització de la política monetarista entregada completament a la política dels EUA ultraneoliberal, en el procés

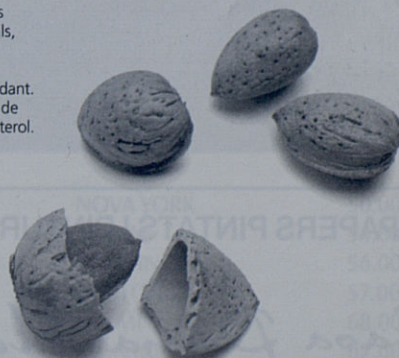
Tastau el bessó de Mallorca

Ametla mallorquina. La més gustosa. Símbol de la nostra tradició, cultura i paisatge.

Amb tota classe de propietats energètiques. Font de minerals, vitamines i proteïnes.

Sense greixos saturats i antioxidant. Recomanada en la prevenció de malalties de càncer, cor i colesterol.

Ametla de Mallorca.
El gust és seu.

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Vicepresidència i Conselleria d'Economia,
Comerc i Indústria,
Conselleria d'Agricultura i Pesca

Quatre illes,
un país
cap frontera

de l'anomenada globalització, provoca arrasar les bases econòmiques de qui té identitat pròpia com són les nacions sense estat.

A més a més, està clar que en l'àmbit polític, les passes que ara es pretenen fer, sota la presidència fran-

un procés constituent europeu, van en la línia de l'hegemonia creixent dels estats, com a palanques de decisió de l'estructuració política d'Europa, per tant, més lluny de la visió dels europeistes dels anys 40 i 50 que era l'Europa dels

pobles. En una etapa determinada, fa pocs anys, hi havia certs nacionalistes, especialment als Països Catalans, que

«Parlar de la llengua és parlar de la nostra cultura»

cesa, amb la carta dels Drets, en els prolegòmens del que podria ser

sostenien la tesi que la integració europea ens afavoria perquè debi-

litava el poder dels estats. Jo sempre els vaig dir que debilitava el poder dels òrgans legislatius i de les càmeres de representació, però no els debilitava pel que fa a l'executiu.

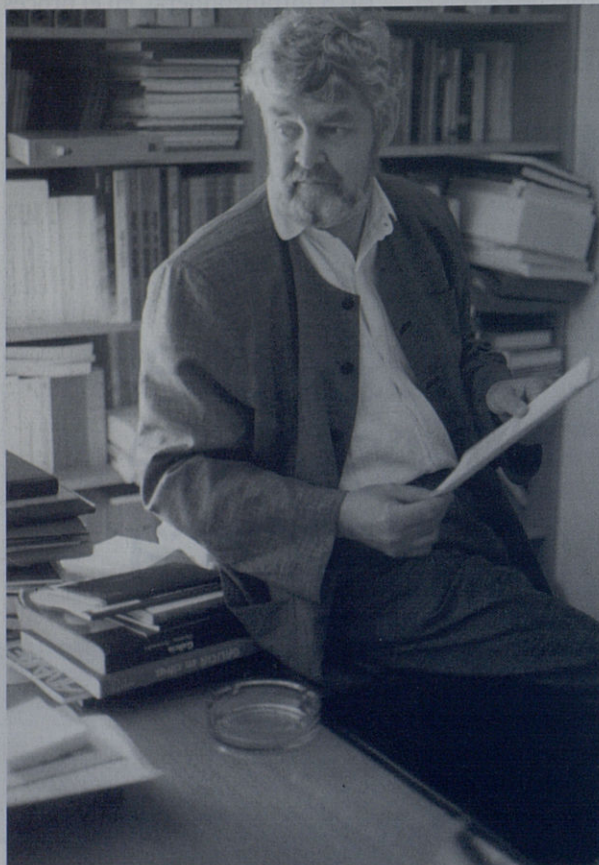
Hi ha una cosa que hem de tenir molt clara els nacionalistes, i és que dins l'estat de les autonomies, el problema primordial dels poders de l'anomenat neoliberalisme són les nacionalitats en què governen o poden governar forces nacionalistes, perquè, si s'opta per la construcció d'un mercat únic i no per la vertebració d'unes institucions de govern, evidentment l'existència de nacionalitats amb cotes considerables de competències i a més exercint el poder forces nacionalistes suposa per a ells un problema.

El principal obstacle que s'ha d'eliminar són precisament les nacions sense estat i les forces nacionalistes que tenen el poder. Aquesta és la clau, l'explicació profunda de l'andanada brutal del PP contra el PNB, amb el pretext d'ETA o de l'assetjament al nacionalisme català i en concret a qui hi ha al Govern de la Generalitat.

No hem de pensar que perquè a Catalunya i a Galícia no hi ha una ETA estem fora del seu objectiu, amb ETA o sense ens volen arrasar amb el suport de la UE per una lògica de mercat.

—Com veis la situació del nacionalisme en els Països Catalans?

—El projecte de construcció nacional català està en situació crítica, en part a causa del seu èxit polític. El nacionalisme gallec està més

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 - PALMA DE MALLORCA

Ses Puelles
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 - Palma - Tel. 971 71 80 37

endarrerit electoralment, però la dinàmica social és més viva. Quan el nacionalisme es consolida, la ciutadania considera que la situació és de normalitat. La societat es relaxa i es desmobilitza. Després de les darreres eleccions catalanes, CiU pacta abans amb el PP que amb ERC. Això és un símptoma de la situació. L'objectiu del BNG és governar amb el risc de consolidar la fórmula autonòmica. Hi ha elements que són propis de la idiosincràsia de cada poble. Em deia un dirigent del nacionalisme català d'esquerres: «els catalans som pactistes.» En el de procés de construcció de l'Estat espanyol des de la restauració Catalunya tenia interès en el mercat espanyol. El nacionalisme burgès es mantenia entre la ideologia i els interessos. El franquisme i la immigració varen condicionar moltíssim la reconstrucció política. Els bascos només fan política d'Estat en funció del seu projecte autònom. Els catalans no, volen participar en la política de l'Estat. Entre els dos hi va haver moments d'incomunicació fins que no es va arribar a la Declaració de Barcelona. El BNG curiosament va servir de pont.

**Viajes
MARTEL S.A.**

TARIFES AÈRIES, ESPECIAL HIVERN 2001

**SORTIDES DES DE MADRID/BARCELONA
TERMINI DEL 6 DE GENER FINS AL 31 DE MARÇ
NO INCLOU TAXES D'AEROPORT**

NOVA YORK	50.000
DALLAS	54.000
WASHINGTON	56.000
BOSTON	57.000
MIAMI	68.000
MONTREAL	62.000
MÈXIC	70.000
RIO DE JANEIRO	85.000
BUENOS AIRES	93.000
LAGOS	93.000
CIUTAT DEL CABO	102.000
LUXOR	79.000

Informes i reserves: OMS, 50 B. Box 696 · 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · <http://www.viajesmartel.com>

Antoni Artigues

«Aquest llibre sobre les xeremies resumeix molts d'anys de passar gust»

ANTONI OLIVER

Antoni Artigues ha publicat el llibre *Xeremiers, el sac de gemecs català*, que recull partitures per a xeremies i entrevistes amb xeremiers.

Antoni Artigues, que ha tocat les xeremies pels pobles i que va fer un disc amb Maria del Mar Bonet i Biel Majoral, ha publicat ara aquest recull de cançons de xeremiers.

Considera que la xeremia té un aspecte lúdic i que, sobretot, és un signe d'identitat que s'ha d'emmarcar dins la catalanitat activa, perquè, en cas contrari, serà només una manifestació folklòrica.

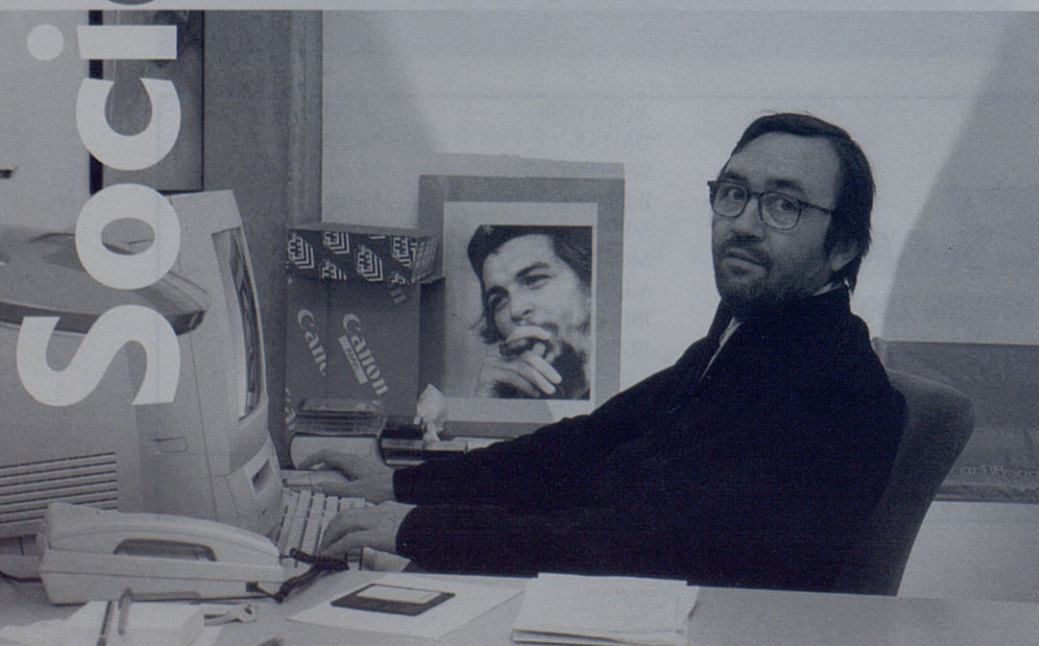
—De què tracta aquest llibre?

—Aquest llibre és, sobretot, un llibre que resumeix molts d'anys de passar gust. Molts d'anys d'anar bufant, d'anar amb amics tocant les xeremies de festa en festa. Bufar és una cosa alegre. Hi ha un grup de Montuiri que es diu Sa Por que té una cançó del bufar i diu «bufa la fufa, bufala, bufala la fufa». Bufar és passar-s'ho bé i aquest és un aspecte del llibre de les xeremies. L'altre aspecte és viure com a català que som, identificar-me amb el meu poble. Sempre m'ha agradat viure plenament tot el que són els signes d'identitat del poble català, sobretot la qüestió lingüística, i un apartat d'això és la xeremia.

—Què recull aquest llibre?

—Bàsicament recull partitures i també hi ha unes entrevistes a xeremiers i un text en què s'explica la necessitat de recuperar la nostra identitat. Avui dia quasi tots els xeremiers que apareixen en el llibre són morts, queden Es Llargs de Sencelles i n'Andreu David de Santa Maria. Més que xeremiers, el que fa falta és recuperar la nostra llengua, un ensenyament en català. Avui dia hi ha una cosa que no puc entendre i és que governant el Pacte de Progrés no s'hagi fet un decret d'ensenyament en català. Hi ha un decret del cinquanta per cent i aquest decret és una farsa perquè no s'aplica. Hi ha un cos d'inspectors que es posaren contra Josep Palou quan va penjar uns escrits en què defensava el català a l'institut i Miquel Bezares, aquest espanyol que és Miquel Bezares, el va denunciar i tots els inspectors varen fer cos per condemnar Josep Palou. Per tant, amb aquest cos d'inspectors, com es pot complir un decret del 50 per cent? L'altre dia sortia en una revista que això és una farsa i el Govern hauria d'implantar el decret de català pertot, perquè un decret així és bàsic. A magisteri mateix, ens comença a venir una gran quantitat de gent castellanoparlant no integrada i ens trobam amb un pla d'estudis que ha reduït molt el crèdit de català i encara el voldria reduir més. El que s'hauria de fer és ampliar els crèdits perquè els qui surten d'allà no tenen el reciclatge i

Societat

cada vegada ve més gent que està mal preparada i el que fa falta és augmentar el català, el rectorat hauria de jugar fort a favor de la normalització. Ho han dit en el seu programa i no ho han fet, sembla que els preocupa més fer veure que les coses van bé que arreglar les coses.

—Tornant al llibre, la xeremia és un instrument que es troba en altres cultures, com la gallega, celta...

—Sí. La xeremia nostra seria el sac de gemec català, exactament el mateix instrument que aquí ha perviscut un poc més perquè es tracta d'una societat rural que ha passat de ser rural a ser de serveis, no ha estat mai una societat industrialitzada. Les xeremies han perviscut durant segles com a instrument popular, després d'haver estat instrument de les corts catalanes. La colonització espanyola, sobretot a partir dels segles XVIII i XIX, escampa jotes i boleros arreu i aquests balls són els que han esdevingut símbol de mallorquinitat. De fet, en són un bon símbol, ja que són espanyols mig morts o decadents. Quins símbols millors pots trobar per a un projecte de destrucció nacional com és la mallorquinitat, tan lligada a la balearització i al colonialisme mesell. El que cal és el retorn a les xeremies com a divisa d'insubmissió, de catalanitat. Un bon exemple d'insubmissió és el d'aquells xeremiers que toquen l'himne republicà com a reacció a la presència dels borbons espanyols a Mallorca, a Catalunya.

—Té res a veure amb la gaita celta?

—Tots els instruments són famílies, i aquesta és una família semblant. Jo he estudiat la xeremia catalana. Es un instrument que ha estat dins la cort catalana i ha estat també dins la pagesia i ara es torna a recuperar, en general.

—Quants de xeremiers hi ha a Mallorca?

—En queden bastants. Jo veig les coses així com t'he dit, hi ha xeremiers als pobles, però el perill és quedar-se només amb les xeremies i que la societat ja quedi coberta i amb la impressió d'haver complert. El que s'ha de fer és tornar a les arrels. La llengua no és comunicació, que la llengua és comunicació ho diuen els frares, els pedagogs i els mitjans de comunicació mateixos. La llengua, bàsicament, és una eina d'expressió del poble català. Si perdem la llengua, tota la resta queda en simples residus folklòrics. Repetesc que és imprescindible que aquest Govern que hi ha ara prengui mesures fortes. Hi ha molts de polítics que pastregen contra el nacionalisme i fan el joc a Aznar quan van contra el nacionalisme basc. Això no es pot permetre, perquè Aznar és igual que Franco, el que passa és que té altres lleis que no li permeten, per exemple, passar la pena de mort, que, per ventura, seria el seu gust. Ell no pot fer tan-

tes animalades, però llavors veus que ataca el nacionalisme basc i tots els polítics d'aquí van al banc dels *vagos* (a la plaça de Cort) a manifestar-se en contra del nacionalisme basc, a favor d'Aznar. No sé exactament què hi fan, perquè no acab d'entendre que gent nacionalista pugui actuar d'aquesta manera tan frívola.

—En el llibre hi ha diferents partitures de jotes, *muñeiras*, boleros, etc. Aquest tipus de música com arriba a Mallorca?

—N'hi ha que són molt antigues, però les jotes i boleros són fruit de l'espanyolització. Però les músiques vénen un poc de pertot, com per exemple la *muñeira*.

—Són melodies relativament modernes?

—Sí, sobretot a partir dels segles devuit i denou.

Societat

—Quina seria la melodia de xeremia típica catalana o mallorquina?

—Hi ha tocadres que són modals en lloc de tonals, i, per tant, es veu que són molt antigues.

—Jo trob que tot és en perill. La meua feina és ensenyar als qui han de ser mestres l'orgull de ser catalans, la qual cosa és difícil tenint en compte el joc autonomista que fan els partits nacionalistes d'aquí o del Principat, que van en contra de la identificació

com a País Català. Tenim una gran cultura i poesia, grans poetes que a la vegada són grans

pensadors i que veuen les coses des d'aquest punt de vista. Per exemple, a Miquel Bauçà, quan li demanen quin

és el sentit de la seva poesia, què pretén, diu que la independència dels Països Catalans. Blai Bonet mateix deia «no cal dir Països Catalans, País Català i punt». I un sol president per al País Català. Anar cap a aquí ens ajudaria a recuperar-nos i que tots els elements, com són les xeremies, tinguessin el lloc que necessiten tenir. Si no, aquests elements seran una espècie de sobrassada, amb identitat d'origen i coses així que no duen enlloc.

—També heu fet un web de poesia.

—Hi ha més de mil poemes de Marià Villangómez, Vicenç Andrés i Estellés, Blai Bonet, Llompart, etc. Després hi ha un altre apartat que és per ensenyar poesia a l'escola, que és molt important per als mestres perquè la poesia com a matèria no té cabuda dins l'escola i l'hauria de tenir. Als mestres, quan ja exerceixen, els van bé totes aquestes indicacions del web. Rep e-mails d'exalumnes i resulta que són com una avaluació. Rep comunicacions en què em diuen que he fet la feina bé, que el web és útil. Això és una avaluació, perquè a la Universitat fan una avaluació dels ensenyants que és una farsa feta de qualsevol manera, que sembla feta per dir aquesta Universitat és fabulosa i tots els professors són molt bons.

—M'agradaria que parlàssiu més de la cultura popular.

—Jo m'he dedicat quasi només a les xeremies i a ensenyar llengua, poesia i teatre. No enseny literatura com a matèria, sinó a viure el teatre i la poesia.

«Les jotes i els boleros són fruit de l'espanyolització»

—Què més es podria fer per recuperar la cultura popular, que es troba en perill?

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

GROTRIAN-STEINWEG

El camí vell d'Estellencs a Banyalbufar

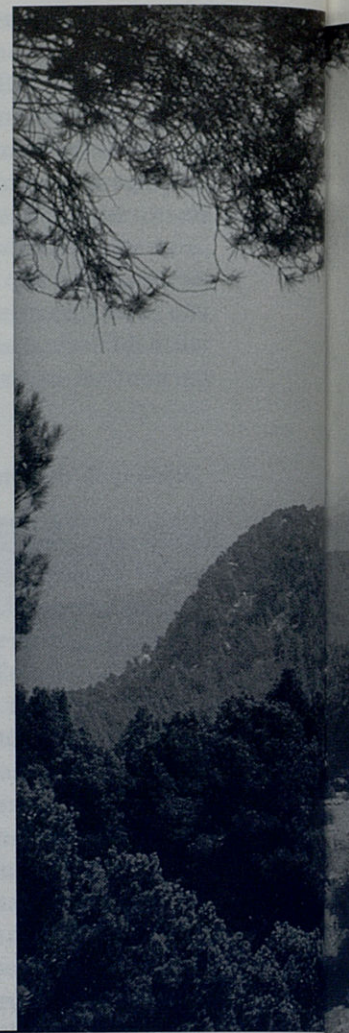
GASPAR VALERO

Estellencs - ses Amitges - camí des Collet - carretera Estellencs-Banyalbufar (C-710 Pollença-Andratx) - cases de Son Serralta - carretera de Planícia - font del Garbell - cases des Rafal - Banyalbufar

El nostre punt de partida és la vila d'Estellencs. Començam a caminar per la carretera de Banyalbufar (C-710, Pollença-Andratx). Deixam enrere els rentadors i, encara sobre l'asfalt, passam vora la fita del quilòmetre 94, un restaurant i l'escola del poble. Després de l'escola, hem d'agafar el camí vell, que surt de la carretera per l'esquerra, a uns deu metres després d'un primer camí asfaltat. El sòl és encimentat i en davallada. Deixam a l'esquerra un safareig i una casa. Després, hem de voltar cap a l'esquerra, on abandonam el ciment i entram en un camí empedrat. Una canaleta d'aigua travessa el camí i discorre en paral·lel a la nostra esquerra, fins que cau dins el torrent de s'Aigo. Continuem en lleugera pujada amb graons empedrats, entre parets i garrovers. Sobre la pujadeta, es troben a la dreta les cases de ses Amitges. El camí con-

tinua amb tipologia de camí de carro fins que, després d'un frondós garrover, arribam a una bifurcació de camins; cap a l'esquerra, parteix un sender amb sòl cobert de pedres encimentades; cap a la dreta, ens surt a l'encontre una síquia ampla que acaba soterrada. El nostre camí continua recte cap al nord, novament amb mostres d'empedrat i amb graons en pujada, sovint envaït per fenàs i mates. Aquesta darrera pujada, amb un marge a la dreta, acaba en el camí des Collet, amb les cases de la possessió a l'esquerra.

Des de la confluència del camí vell amb el camí des Collet, giram cap a la dreta i en pocs metres arribam a la carretera Estellencs-Banyalbufar (C-710), aproximadament a l'altura del km 92,800. Entram a la carretera cap a l'esquerra, disposats a trepitjar asfalt, fins que arribam al començament del camí des Putxet. Aquesta via es troba a un poc més de cinc-cents metres de distància del camí des Collet, pels voltants del km 92,250. Continuem alguns metres per la carretera fins que, a l'altura del quilòmetre 92,150, arribam al camí de Son Serralta, que forma part del

Cases des Rafal.

camí vell d'Estellencs a Banyalbufar.

Amb sòl encimentat, immediatament deixam a la dreta el vial de dues casetes. Just després, el camí volta a la dreta, deixant de banda el camí de carro de l'esquerra, que torna a la carretera. Així, ben davant la nostra posició, apareixen les cases de Son Serralta, anomenades també de Son Serralta de Dalt. Aquesta finca es documenta ja al segle XIII, i juntament amb la possessió després anomenada Son Fortuny configurava la cavalleria d'Estellencs.

El camí vell passa per davant la façana de les cases de Son Serralta i després gira a l'esquerra. A la nostra dreta es troben unes altres cases, anomenades Son Serralta d'Amunt. Alguns minuts més endavant, el camí vell es converteix en una via més estreta, de ferradura, i se situa a l'esquerra d'un altre

Cases de Son Serralta.

camí que deixa en una tanca d'olivar. Amb un sòl cobert de fullaca de pi, arribam a un antic portell obert en una paret transversal, que fa de partió entre les finques de Son Serralta i de Planícia, com també entre els municipis d'Estellencs, que abandonam, i de Banyalbufar, on entram. Aquest indret s'anomena el pas del coll de ses Mates.

Continuam entre pins i algunes alzines, amb la penya dita na Foradada a la nostra dreta. Segueix després un espai amb vista més oberta cap a la mar i arribam a un planiollet entre pins; a la dreta queda el portell des Cartar, mentre que a l'esquerra la vista arriba a la torre des Verger. El camí vell continua recte i just després franqueja un torrentó, conegut amb el nom de torrent de na Nadala; a la dreta, el marge es mostra esbaldregat. Dos minuts més endavant, el nostre camí vell enllaça amb la carretera de Planícia, el camí asfaltat que

cap a la dreta ens condueix a les cases de Planícia i cap a l'esquerra, ens davallaria a la carretera general (a l'altura del km 90,250).

Agafam la carretera de Planícia cap a l'esquerra i, trenta o quaranta metres més endavant, l'abandonam i continuam pel camí vell, que surt cap a la dreta. Aquest és un indret on el camí apareix molt poc marcat, tot i que avança en certa tendència a la dreta, entre pins. Aviat tenim a la nostra dreta una paret seca i, més endavant, apareix a l'esquerra la gran fondalada del torrent de Can Cerdà, que acull la font de sa Menta. Mentre avançam entre alzines ombrívols, a la dreta deixam una penya tallada, en l'indret denominat na Roca. Passam una torrentera que s'estim-

ba cap a la font de sa Menta i també una torre de conducció elèctrica. Després d'una petita pujadeta amb dos revolts, a la dreta queda un portellet. Camí endavant, arribam al torrent de Can Cerdà, que passa vora la font de sa Menta. El camí vell volta a la dreta, i passa l'anomenat portell de na Roca, amb una polleguera de fusta.

Travessam el torrent de Can Cerdà cap a l'esquerra i voltam després a la dreta, en una zona amb pins novells i oliveres i garrovers perduts. A l'esquerra protegeix el camí un marge de sosteniment, fins que arribam a un pas amb el marge esbaldregat que cal passar amb deteniment. Mentre, a l'esquerra apareix l'ampla marjada de l'hort de la font de s'Obi. Una pu-

Itineraris

jada amb camí insegur que passa vora una basseta ens deixa a l'esplanada de la font de s'Obi, on el sender es converteix en camí de carro. Abans de continuar cap a l'esquerra, en direcció a Banyalbufar, vers la dreta podem observar el gran pi mort i la

dret anomenat es Garrovers des Estalons, i després franquejam una barrereta de fusta. Alguns minuts més endavant, passat es pedrís des Senyors i el sementer des Rafal, apareix a l'esquerra el camí de la font des Garbell. Agafam el camí de la font, en davallada i amb sol pedregós.

Molt aviat entrem en el recinte de la font del Garbell, amb una primera

A l'interior de la mina circula una canaleta que cau a l'exterior sobre una pica quadrangular. A l'esquerra de la mina de la font, hi ha un alt nínxol amb coberta absidal dissenyat sens dubte amb la intenció d'albergar alguna imatge religiosa que santificàs la font, però aquest conjunt restà sense acabar.

Des de la font des Garbell tornam inicialment pel mateix camí; tot d'una, deixam el camí vell per on hem arribat a la dreta, i dos minuts més endavant arribam a una bifurcació de camins, on anam cap a l'esquerra, entre pins, que ens conduirà ràpidament a les cases des Rafal. És un camí ombrívol, envoltat de pins, encatifat de fullaca i amb un marge a la dreta. En cinc minuts arribam a un planiol conegut com l'era de sa Talaia, des d'on abastam visualment les cases des Rafal; el camí descriu un discret revolt cap a la dreta. A l'esquerra, surt un sender que va a una miranda denominada la talaia des Rafal, amb vista directa sobre la talaia de ses Ànimes o des Verger, i amb un vèrtex geodèsic que marca la cota de 309 m.

Des de l'era de sa Talaia, el camí s'acosta ràpidament a les cases des Rafal; els pins deixen pas a les oliveres, amb un comellar amb marges a l'esquerra que davalla cap a la mar.

Des de l'era de sa Talaia abastam les cases des Rafal

surgència d'aigua, amb una pica rectangular sota una penya tallada i una síquia que travessa el camí. Més a la dreta, hi ha la caseta de la font de s'Obi, amb portal de llinda de fusta i un finestró a cada costat, també amb llinda de fusta.

Des de la font de s'Obi, recuperam la tendència cap al nord/nord-est, és a dir, a l'esquerra mirant la font, ara per camí de carro. Marjades amb alguns garrovers, mates i oliveres ens acompanyen en aquest tram planer i de panoràmica oberta, que arriba cap a ponent a la punta de Son Serralta i al cap Fabioler, amb la mola de s'Esclop a la nostra esquena. Passam sota la línia de conducció elèctrica, per l'in-

surgència a l'esquerra de la barrera, amb un safareig i un abeurador que la delata. En aquest dipòsit d'aigua observam la data de 1902 gravada a la paret. Aquests darrers metres de camí estan definits per un gran marge bastit a la nostra esquerra, amb les pedres regulars i ben escairades, i un lledoner que ens marca l'entrada a l'esplanada de la font.

La font des Garbell se situa sota un marge alt que s'aixeca en el gegantí coster nord de la mola de Planícia. Presenta al davant una ampla esplanada amb pins que configura un lloc certament idíl·lic. La font pròpiament dita mostra una mina de pedra seca que forma una falsa volta apuntada.

El camí vell a prop de Son Serralta.

Entrada de les Cases des Rafal.

El rafal de Planícia

Les cases del rafal de Planícia tenen un origen molt antic. Pel que fa a la propietat, es mantingué lligada a la de Planícia, sota les famílies Joan, Sunyer, Pueyo (marquesos de Campofranco), fins que ja dins el segle XX la gran finca se separà en dues: Planícia i el rafal de Planícia.

La façana principal s'orienta en direcció nord-oest, davant una carrera que aboca la seva vista sobre Banyalbufar, guarnida per dos lledoners i quatre plàtans. El portal forà és d'arc rodó i adovellat; davant el llinard del portal hi ha una rampa amb dos graons amples. A la dreta del portal, observam un colcador que mostra un curiós relleu d'una carassa picat en la mateixa peça de pedra. L'alçat de la façana és de tres plantes. El primer pis té dues finestres emmarca-

des amb pedra calcària i el porxo també té dues finestres més petites. A la part esquerra de la façana es pot entreveure la torre de defensa, de planta quadrada i avui embeguda per un referit d'argamassa de calç afegit posteriorment. El portal forà dóna accés a un vestíbul que amb un arc rebaixat comunica a la clastra emmacada. Vora la carrera, hi ha una era de batre.

Des de les cases del rafal de Planícia avançam cap a Banyalbufar. Molt a prop de les cases observam com l'empedrat del camí s'adapta al pas d'un torrent, en forma de gual. Aviat passam una petita barrera de fusta, i entram en un bosc de pins i alzines, acompanyats d'arboceres, càrritx i mates. Aquesta zona és coneguda amb el nom dels Brandejats. Més endavant, en plena davallada, el camí dissenya revolts emmarcats per alts paraments de marge i apareixen graons per esmorteir el rost. Així, arribam vora el primer safareig, que ens introdueix en un ambient típicament banyalbuferí: les marjades, pigades de safareigs i de casetes d'hort. A la dreta, immersos en una davallada molt rosta, trobam la casa de la Costa, reformada recentment. El sòl del camí ara apareix recobert per una capa de ciment. Acabada la davallada rosta, a l'esquerra del camí hi ha la casa anomenada na Revolta, on fa acte de presència l'asfalt.

Després dels safareigs de Son Salvà, a la dreta parteix el camí de Ca na Grogga, seguit de la finca dita sa Vinya, camp experimental del projecte d'aclimatació de la malvasia, i, a l'esquerra, diverses cases com Son Suà, un establiment de l'antic Son Salvà, i Can Guidoi. Després d'una davallada final, el camí ens deixa a la carretera Estellencs-Banyalbufar, C-710, a uns vint metres del km 87,400. Aquest punt es troba situat a pocs minuts de l'entrada al poble de Banyalbufar, que queda a la dreta. En aquests metres de carretera, passam vora les cases de Can Fura, així com sobre el torrent del mateix nom, amb el jaç empedrat. Immediatament després del torrent arribam a la vila de Banyalbufar, on acabam l'excursió, no sense haver visitat la torre de la Baronia i la plaça del poble.

Caseta de la font de s'Obi

Relojería Española S.L.
Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
LONGINES
SWISS WATCHES

TT
TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
* HUBERT
FORTIS
swiss watches

Calvin Klein
watches

PIERRE BALMAIN
SWISS WATCHES

SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14
Tel. 971 721 563 • 971 724 344
Fax 971 714 369

Tendències

cinefàgia

Garci, la fórmula de l'Oscar

MATÍAS VALLÉS

La Indústria, també coneguda com el cinema, acomiada els espectadors majors de 35 anys, sota la consigna que és una irresponsabilitat sortir de casa a aquesta edat.

De fet, des de l'edat esmentada fins als 50, els ciutadans són l'objectiu preferent de la televisió. Bernard Pivot, que és la versió original i decent de Sánchez Dragó, va dedicar un llibre ardent a la mestressa de casa compresa en aquest segment i pretesa pels anuncianters perquè ella és l'encarregada de la compra setmanal. Òbviament, el periodista docte volia convèncer-la que veiés els seus programes i no es limitàs als fulletons. A partir de mitjan segle, ja amb la seva capacitat de consum molt deteriorada, els ciutadans només serveixen a la televisió per crear audiència. El treball submergit de la tercera edat consisteix a justificar programes adreçats a altres. Sota la coartada del merescut descans, es consagren a una activitat laboral que destruiria un exemplar més jove de l'espècie fins a convertir en lògica la proposta d'Ignacio Echevarría, per

a qui els telespectadors són treballadors l'esforç dels quals hauria de ser remunerat per les cadenes.

És superflu afegir que la presència a les sales de majors de 60 anys cau directament en la competència del Codi Penal. Fins i tot, hi ha bergants a sou de les grans productores, la missió dels quals consisteix a acovardir els qui no són dissuadits ni tan sols per una cartellera que combina *Shaft* i *Scary movies*. Malgrat aquestes precaucions, són inevitables els incompliments esporàdics deguts a l'atzar més que no a l'abandonament. El passat novembre, per una d'aquestes fatals coincidències que acaben desembocant en un Txernòbil, varen florir de cop i volta títols com *Infel*, una peça autobiogràfica per Ingmar Bergman i que el geni octogenari—octogenari— havia cedit a la seva musa Liv Ullmann. Aquesta llenegada només es pot explicar com una commemoració cinematogràfica de la lluita antifrancista, coincidint amb l'aniversari de la mort del Generalísimo.

Més greu resulta que, en aquestes mateixes dates, es programàs el darrer producte d'un director que va capitalitzar l'estrena de la democràcia amb dues pel·lícules tan autoconscients com *Asignatura pendiente* i *Solos en la madrugada*. El darrer assalt de José Luis Garci té per títol el castís *You're the one*. El seu propòsit no era retornar els quarantins al cinema, sinó aconseguir un segon Oscar, aprofitant la desgana que mostra la Indústria,

també coneguda com Hollywood, a l'hora de premiar els productes de cineastes alienígenes o no assimilats. La gesta pot consumir-se, la qual cosa demostraria no tant les bondats del film com la despreocupació del país que monopolitza el fenomen cinematogràfic. L'única utilitat de l'estatueta concedida als estats marginals consisteix a localitzar directors –Trueba n'és un exemple– que poden ser succionats i acaben dirigint a Florida o Nova York. Ni tan sols un cineasta iraní es resistiria a aquesta temptació.

Ara ve l'acudit fàcil, però inevitable per consolidar la tesi d'aquest article. José Luis Garci va estar lligat sentimentalment –un eufemisme per a la gent que no tan sols està lligada sentimentalment– a Ana Rosa Quintana, famosa per haver copiat, i apedaçat més tard a preu d'or, les obres completes de totes les escriptores mediocres del Planeta. Així doncs, el director fa exactament el mateix, només que el plagiat no té cap intenció de denunciar-ho, perquè és ell mateix. *You're the one*, que es pot traduir per 'Ets tu', perquè 'Tu ets l'únic', introdueix un element comparatiu que desvirtua l'original, repeteix tots els elements de *Volver a empezar*, començant per la línia presa de l'elegant Cole Porter. Concretament, es tracta del segon vers de *Night and day*. Perquè el joc d'emulacions sigui complet, aquesta cançó correspon a una pel·lícula ballable que varen protagonitzar Fred Astaire i Ginger Rogers. Aquí hi ha hagut la mediació del sentit del ridícul i en la versió llatina només es produeix un miserable arranjament de vals nadalenc, escudat en l'alcohol ingerit prèviament pels protagonistes de la pel·lícula.

A part de l'autocòpia, l'ambient de *Cinema Paradiso* imperant a *You're the one* és una altra referència a pel·lícules prèvies. Encara són més explícites les escenes de produccions nord-americanes segrestades literalment aprofitant les projeccions nocturnes al bar del poble asturià on transcorre l'acció. Ve-

iem l'esquena de Cary Grant, tan expressiva com el seu rostre, a l'ambigua *Sospecha*. El pèrfid Hitchcock el va aparellar amb Joan Fontaine, víctima de professió. Són pistes inevitables perquè l'Acadèmia respiri alleugerida de manera que, quan els seus membres despertin acabada la projecció, hi trobin imatges pròximes i compreguin que, malgrat que s'enfronten a una soporífera producció d'un director europeu, aquest sap que l'autèntic cinema és nord-americà. Per si el gest servicial no fos suficient, els actors estan més pendents del que passa en els clàssics seleccionats que no en les seves interpretacions.

Clausuram així el capítol d'influències. Ometem les principals, l'atmosfera de *Casablanca* que envaïx –pervades, diria la Indústria– la cinta de Garci. És com si Ingrid Bergman hagués canviat el Magrib per la cornisa cantàbrica, per trobar-se amb un Humphrey Bogart metamorfosejat en Iñaki Miramón. Abans de riure, recordau que Lydia Bosch tampoc no té res a veure amb l'actriu sueca. Sense voler, hem entrat en el joc de protagonistes. Les estrelles de la pantalla són segrestades per la publicitat perquè el consumidor incaut confondrà els seus papers, abnegats o heroics, amb les virtuts del producte que se li vol endossar. Un cotxe anunciat per Harrison Ford es contagia immediatament de la fiabilitat mostrada per l'actor, n'adquireix l'aspecte intempestiu però càlid, sabem que no ens decebrà. Fins i tot,

passam per alt l'evidència que el protagonista d'*Indiana Jones* mai no cometria l'ultratge de circular pel seu país en un automòbil europeu. De fet, i per desfer qualsevol malentès, va rebre el seu sou en dòlars.

Aquesta correlació entre la glòria i la seva explotació comercial s'altera quan el pes de la promoció supera el de la trajectòria professional de l'estrella. Això em passa –no vull generalitzar una aberració pròpia– amb Lydia Bosch. Sempre la imagín amb un Danone a la mà, encara que dugui sobre les seves espatlles centenars de capítols suportant Emilio Aragón, o apareixent de minifaldeta en els concursos de Chicho, o de sempre atrafegada convivència amb un membre de la família Molina. Ja que a *You're the one* va de dolorosa, i per facilitar la digestió d'aquest títol, la viuda Danone hauria estat un encapçalament a tenir en compte. M'afany a constatar que la seva aparició és impecable, tot i que la seva tendresa sovint amaga aquesta commiseració que els opulents reserven a les classes menys riques, aquest valleinclanesc «no te puedes igualar a mí ni a la hora de sufrir». És un lema que, ben pensat, quadra en el cinema complet de Garci. A l'oncle Oscar li encanta aquesta filosofia.

La Mediterrània i la cultura del toro, entre la mort i la vida

CRISTINA ROS

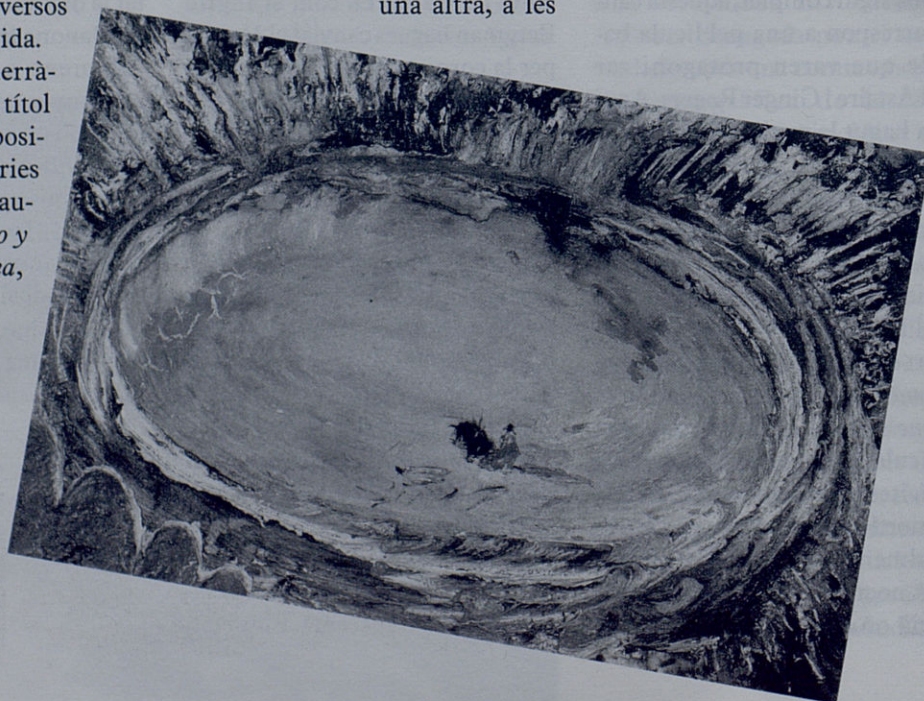
Durant segles el toro ha estat alhora símbol de la vida i de la mort. Fins i tot, alguns pobles veien el seu sacrifici com el camí més segur per arribar a la immortalitat. D'altres, simplement, s'hi han divertit. Potència, bravura, fermesa, domini, empena i fecunditat són només alguns dels trets més característics d'un animal, la transcendència del qual ha anat molt més enllà de la condició que el defineix com a mamífer remugant. L'exposició que, fins al 17 de març, ofereix el Centre de Cultura Sa Nostra de Palma —una mostra de producció pròpia, que ha suposat grans esforços— es fa ressò de la implantació del brau a la cultura mediterrània, a través de més de cent cinquanta peces procedents dels principals museus dels territoris mediterranis a Europa, Àfrica i Àsia. I ho fa en un recorregut per les diverses significacions d'aquesta figura fosca i banyuda que, des de la prehistòria i fins a la contemporaneïtat, ha estat vinculada a àmbits molt diversos de la cultura i de la vida. «El toro i la Mediterrània», que aquest és el títol que han donat a l'exposició les seves comissàries —Cristina Delgado (autora del llibre *El toro y la cultura mediterránea*,

del qual parteix aquesta iniciativa) i Joana Maria Palou, Pilar Ortega i Fina Terrasa—, dona testimoni de la presència del toro en la mitologia, en la religió, en la iconografia, en la literatura, en l'art, en el folklore i en la festa dels distints països que tanquen la mar Mediterrània en una gran abraçada.

El toro com a símbol de la riquesa i de la vitalitat dels pobles, com a bèstia de gran força i generadora de vida, com a indicatiu d'autoritat i poder, com a animal sagrat, de sacrifici i funerari, com a tòtem i objecte de tantes i tantes litúrgies, com a presència mítica i mitològica amb una gran transcendència literària, com a objectiu de la caça, com a protagonista d'alguns jocs populars i també com a rei i víctima de la tauromàquia, així apareix el toro, una vegada i una altra, a les

distintes sales del centre de Cultura Sa Nostra, perquè així, i encara molt més, ha aparegut en la història llarga dels homes de la Mediterrània.

El segon signe del zodíac s'identifica amb un toro, i s'hi relacionen herois, mites i déus en una llista llarga que va des de Mitra a Crist, passant per Teseu, Gilgamesh, Hèrcules o Europa, entre molts d'altres. El toro és a les pintures prehistòriques, és a Mesopotàmia i al món egipci, a les cultures cretomicèniques,

a la Grècia clàssica, molt especialment a l'època hel·lenística, i és entre els fenicis, entre els ibers, entre els etruscs i entre els romans. La nova iconografia cristiana del període medieval no va deixar els braus de banda, ben contràriament, el féu aparèixer com a vehicle indispensable per als llargs viatges i peregrinacions.

El renaixement i el barroc reinterpretaren els vells mites, i el toro es va veure, i es

veu encara, enaltit pels grans mestres de la pintura italiana, espanyola, francesa o també pels nòrdics que treballaren a l'àrea mediterrània. El neoclassicisme i el romanticisme donaren un nou sentit als principis universals, i allà hi era *taurus*.

Amb posterioritat, l'impressionisme, les avantguardes i l'art contemporani han deixat i deixen alguns toros entre les seves millors obres.

Però el recorregut de l'exposició no és cronològic, sinó temàtic, com temàtic és el concepte d'aquesta mostra. I així, una obra de Guinovart, *El laberint*, concebuda especialment per a «El toro i la Mediterrània», introdueix l'espectador en un univers d'escultures, pintures, ceràmiques, gravats, fragments arquitectònics, estris, amulets, monedes, relleus, exvots, joies i altres objectes en els quals el toro és, si no

l'únic, sí el gran protagonista. Introdueixen també l'exposició l'estela Boglio (s. III-IV), del Museu del Bardo de Tunísia, una representació de la constel·lació de Taure, un cap de toro de Joan Miró i una rèplica d'un dels bous de Costitx, l'original del qual no s'ha pogut aconseguir del Museu Arqueològic Nacional, de Madrid.

Entre els noms propis, Rubens, Snyders, Guillem Mesquida, Goya, Mariano Fortuny, Picasso, Miró, Pablo Serrano, Alberto Sánchez o Miquel Barceló són alguns dels artistes representats en una exposició que reuneix peces arqueològiques, iconografia, etnologia i art antic, modern i contemporani en un sol àmbit, el mediterrani, sota una sola figura, la del toro, que ha donat milers i milers d'imatges al llarg dels segles.

Tendències art

Tendències

llibres

BIEL MESQUIDA

Colobrot a la plaça reial de barna

Puc assegurar que aquesta novel·la, *Qui paga, mana* (Empúries), de **Xavier Moret**, té qualitats benèfiques. La vaig llegir en uns d'aquests moments baixos quan necessites un llibre, una pastilla o una persona que aconseguixi distreure't d'allò que et fa la vida impossible. Trobar la persona no és fàcil, la pastilla és massa fàcil i el llibre se situa en un territori en què facilitat i dificultat es contraresten. Moret és un escriptor que ha fet de periodista cultural a *El País* i a TV 3, ha escrit excel·lent literatura juvenil com *El manuscrit perdut* i dos entretinguts llibres de viatges a Amèrica i Austràlia. Potser el tret més característic d'aquesta novel·la, que conjuga dos gèneres tan barats i tan seductors com el negre i el fulletó, és haver aconseguit un estil funcional que t'enganxa des de la primera fins a la darrera plana. Escrita amb primera persona per Max Riera, un *exhippy* i novel·lista un poc fracassat que habita a la plaça Reial, comença amb una trucada telefònica que li obre d'ampit en ample les portes de la feina i la fama. És un amic de l'escola, Pau Gispert, que s'ha convertit en *yuppy* i li ofereix un treball apassionant i que el farà ric: escriure el guió d'una telenovel·la. A

partir d'aquí no s'aturen de passar coses a les 229 planes que formen un trencaclosques amb una galeria de personatges que constitueixen un vertader fris de la Barcelona postolímpica: la veïnada puta, Paula; el veïnats que se separen, l'Anna Negre i el Roc Duran; la bella Laura, dona de Gispert; Alba, la dona de Max; la seva mare; el Cipri, propietari d'un bar; el productor Proubasta; Sergi Bastida, director literari d'una editorial; l'inspector Dalmau; el forense, el doctor Oriol Ribera; el Marcel·lí Ros, líder dels veïns del barri, etc. Hi ha molt de suspens, molta d'intriga i moltes de bones fonts com Hammett, els germans Coen, Sherlock Holmes, Ross Macdonald, *El falcó maltès*, *La clau de vidre* i detectius com Lew Archer, Sam Spade, Philippe Marlowe i, fins i tot, la Kinsey Milhone de Sue Grafton... I l'ambient calidoscòpic i abigarrat de la plaça Reial —amb els vells que prenen el sol, els camells, els turistes, els magribins sense papers i sense feina, les dones de la vida, els macarres, els artistes com Nazario (autor de la divertida coberta), Ocaña, el Gato Pérez, Sisa, etc.— embolcalla aquesta novel·la, que es llegeix d'un tirada.

Cabrera vista per dos naturalistes

D'aquest llibre, *Cabrera, l'illa sense nom* (Di7), el primer que em va fascinar varen ser les fotografies: imatges de l'illa vista d'enfora i de prop, de la fauna i flora contemplades per una càmera que conjuga la perfecció estètica i la informació científica. Després, el text, que recorre un passeig per les quatre estacions de la natura i de la cultura, m'omplí d'aquella saviesa que està amarada per totes bandes de poesia. Quan vaig conèixer el noms dels autors dels llibre no em vaig estranyar gens que haguessin arribat a aquell grau de perfecció. **Biel Servera Sales**, fotògraf i naturalista autodidacte, fa feina com a guia del Parc Natural de Cabrera i demostra que estima a les totes cada pam de terra i aquelles extensions de mar que converteix en material de la seva mirada reveladora. **Miquel Rayó i Ferrer** és llicenciat en Ciències de l'Educació i escriptor. A més de ser un dels fundadors del Grup d'Ornitologia Balear ha fet nombrosos treballs sobre conservació de la natura i educació ambiental. La tasca conjunta d'aquests dos sensibles de la natura i de les antropologies converteix aquest llibre en una joia per a gent de totes les

edats i a través de la paraula i la imatge ens ensenya a lluitar per la conservació d'un espai tan fràgil i emblemàtic com aquesta illa per a la fruïció de les generacions actuals i les futures. Molt recomanable i sensibilitzador.

Eugeni d'Ors: Escriptor més enllà de la ideologia

Per motius claríssims la figura d'Eugeni d'Ors encara es troba dins les boires dels llímbs. El primer motiu es produí quan, després de la mort d'Enric Prat de la Riba, el seu gran protector, aquell home que era el pare i la mare del Noucentisme, fou defenestrat amb sòrdides motivacions de tipus econòmic. Va abandonar Barcelona per Madrid i *La Veu de Catalunya* per diversos diaris de la capital de l'Estat. El segon motiu fou la seva adscripció al feixisme i a la seva parafernàlia, escrivint des de 1946 a 1948 en el diari falangista *Arriba*. Emperò cal separar obra i ideologia si no volem caure en una forma ben estesa d'actitud que conjuga la injustícia i la intolerància. I les diferents lletres de d'Ors poden ser una forma de conèixer i apreciar un dels esforços més singulars i potents per convertir el català en una llengua àgil, rica, culta i cosmopolita. Per això vull recomanar els textos dels dos primers anys en què d'Ors feia la seva glosa diària a *La Veu* i que fins ara no havien estat a l'abast dels lectors: *Glosari 1906-1907* (*L'Obra Catalana d'Eugeni d'Ors*, vol. II, Quaderns Crema), a cura de **Xavier Pla** i anotada per **Jordi Albertí**. L'escriptura d'aquell home de vint-i-quatre anys ja duu tot l'esforç per crear una singularitat, un refinament, un enginy i un artífici que ningú abans no havia intentat en la prosa. Sense fer cap exageració, d'Ors esdevé un dels mestres de la prosa catalana moderna amarada de curiositats, farcida de literatura, xopa de saviesa, catalitzadora d'una excitació i un fulgor que la converteix alhora en informació i lliçó, en història i filosofia, en pensament i ficció. Com diu Xavier Pla: «El *Glosari 1906-1907* acaba amb una anormalitat cultural i editorial, el fet que no podíem disposar dels

Recordant Salvador Puig Antich

Visc aquests dies de novembre amb una febre mediàtica horriporosa en què em fiblen per tots els mitjans possibles els vint-i-cinc anys de la mort del Dictador i, també, la institucionalització de la monarquia borbònica. I he decidit que no volia recordar ni una cosa ni l'altra, sinó un fet històric terrible, l'assassinat d'un jove llibertari per aquest Dictador que morí al llit. I he agafat aquest llibre que es titula *Puig Antich* (Empúries) i que va escriure l'extraordinari poeta valencià **Vicent Andrés Estellés**, i l'he rellegit en veu alta i clara per reconèixer l'orgull, el dolor i la ràbia per aquesta tragèdia que el dia dos de març de 1974 tallà la vida d'un home que estimava les vides i les llibertats. Recordava mentre

llegia aquests versos durs, aspres, sincers i lapidaris aquells dies anteriors a l'assassinat quan amb les companyes i els companys de l'Enciclopèdia Catalana muguérem cel i terra (des del Papa fins als presidents de les democràcies europees, des dels intel·lectuals d'arreu del món fins als líders dels partits polítics progressistes), perquè demanassin clemència a la Bèstia Merma. I no aconseguírem res. I aquell matí del dos de març de 1974, davant la presó Model, ploràrem llàgrimes de sang. Em record de na **Mait Carrasco** i d'en **Miquel Bauçà**, d'en **Xirinachs** i d'en **Pep-Maur Serra**. Val la joia que agafeu aquest ram de versos i ploreu per aquesta «mort cruel com no n'hi ha d'altra».

textos d'Eugeni de d'Ors tal com varen ser seguits en el seu moment. L'edició de la *Selecta* de 1950, a més de les autocensures i censures, canviava la llengua d'Ors, una llengua que és prèvia a la normalització fabriana i que només llegint-la en l'original pot ser valorada en el que té precisament d'eina normalitzadora prèvia, pel magisteri del seu cultisme i l'impacte de la seva recepció.» Un llibre bàsic per als amadors del català. I els curiosos.

Inca: l'herència modernista

Enguany que commemora el centenari del seu títol de ciutat, Inca ofereix als visitants tota la gràcia de les capçaleres de comarca: vitalitat comercial, carrers animats i una oferta àmplia de productes, tot sense les presses i la congestió de les grans ciutats. La ciutat conserva alguns comerços de caràcter que han vist passar pels seus mostradors tots els canvis d'aquesta centúria, bo i conservant l'aire modernista que defineix les construccions dels anys vint. Ca'n Janer n'és un exemple rellevant. L'antiga illeta de can Janer ocupava bona part del que avui és la plaça d'Espanya d'Inca. Amb la reforma de 1925 fou enderrocada i el negoci familiar es traslladà a un edifici nou de trinca que avui és considerat un dels més bells de la ciutat i que fins aleshores havia estat un cafè de nom ben significatiu: la Constància. Sobre el frontis una data esculpida en pedra: *año 1926*. Paret per paret amb la casa consistorial, tota la planta baixa és ocupada per una ampla nau de sostres alts, cels rasos amb relleus de guix i rajoles hidràuliques que han resistit, invulnerables, les agressions dels in comptables productes químics que s'han venut en aquest local. Prestatges de fusta i calaixeres d'in comptables secrets omplen les parets interiors i els mostradors deixen entrar tota la claror de la plaça. El negoci, fundat pel besavi de l'actual propietària, havia estat un magatzem de venda majorista i avui és un basar i magatzem minorista en què destaquen una oferta variada de ferreteria i de paraments de la cuina, la taula i la llar.

Ca'n Janer, magatzem i ferreria.
Plaça d'Espanya 35. Inca.
Telèfon 971 500 086

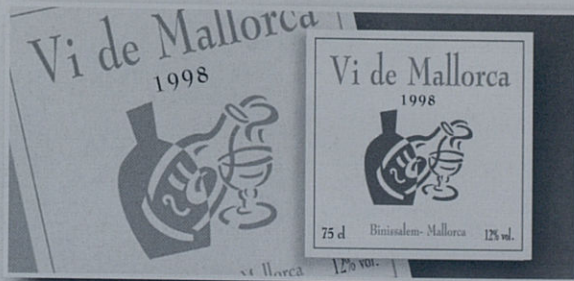
La Florida no defrauda les expectatives que el seu nom genera. Merceria i botiga de gèneres de punt, també està situada en un antic edifici de la plaça Major d'Inca, just davant l'Ajuntament. La família Cortès, que regenta el negoci, va instal·lar-se a Inca fa cent cinquanta anys. Antics mercaders prest varen centrar la seva dedicació en el negoci del tèxtil i el besavi dels actuals propietaris de la merceria que ens ocupa fou el fundador d'una botiga de teixits coneguda per Can Pere Filipines, malnom degut, segurament, a la importació de teixits procedents d'aquelles colònies. El 1927, la família comprà l'antic negoci de teixits de Ca n'Ensenyat i el, 1949, el negoci familiar va dividir-se: un germà fundà la botiga de teixits Can Pere i l'altre, la merceria La Florida, que obrí les seves portes el Dijous Sant d'aquell mateix any. Uns mostradors de fusta rodons, idèntics als de Can Pere, són l'herència partida de Ca n'Ensenyat; uns altres de més antics, modernistes, procedeixen d'una antiga capelleria. La Florida, com a merceria de caràcter que és, guarda un cert equilibri entre la continuïtat i la renovació. Si bé l'essencial del negoci es manté inalterable: venda de botons, vetes i fils; els anys han vist l'entrada de nous materials i productes: nylon,

tergal i licra, cremalleres i velcros. Les modistes han desaparegut progressivament i la roba de confecció ha deixat pas al *prêt-à-porter*. Les vendes, que abans tenien moments àlgids entorn de les festes, sant Abdon, Pasqua i Nadal, ara són més constants al llarg de l'any, regulars i permanents, encara que les bones temporades es noten per un increment de les vendes a partir de mitjan octubre, que se sosté fins passat el mes de febrer.

La Florida, merceria i gènere de punt.
Plaça d'Espanya, 19. Inca.
Telèfon 971 501 743.

Tenim una llengua que ens identifica oferiu-la demanau-la

El Consell de Mallorca

ofereix ajuts econòmics

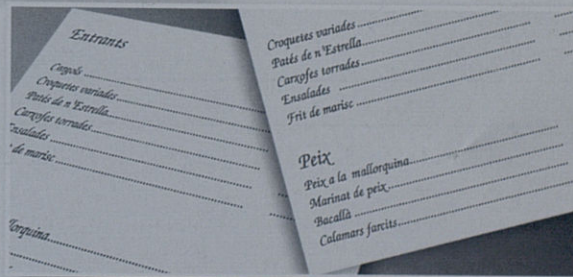
i assessorament lingüístic

als empresaris per a la

retolació dels establiments i l'edició

de material imprès (factures, albarans,

bosses, cartes de menú...) en català.

Consell de Mallorca
Departament de Cultura i Joventut

Per a més informació i assessorament:

Servei de Normalització Lingüística

Via Roma, 1 - 07012 Palma - Telèfon: 971 22 91 48 - Fax: 971 71 70 66

Producte Balear

Passió pel que és nostre

Perquè ens agrada, perquè
ens uneix, ens dóna seguretat,
ens identifica, ens diferencia.
Perquè l'han fet les nostres
mans, amb il·lusió, amb
dedicació, amb esforç.
Perquè és com nosaltres,
triem Producte Balear.

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Vicepresidència i Conselleria d'Economia,
Comerç i Indústria

Quatre illes,
un país
cap frontera